

VPPG

**Vereniging van
Plaatselijke Politieke Groeperingen**

Partijfinanciering?

Kassa! In achterkamertjes

VPPPG

Vereniging van Plaatselijke Politieke Groeperingen

Inhoudsopgave:

Voorwoord	1
Inleiding	3
Verordening art. 33 lid 3 Gemeentewet	3
Hoogte bedrag fractieondersteuning	4
Besteding	4
Volksvertegenwoordiger	5
Conclusie en aanbeveling	5
Overzicht fractieondersteuning per gemeenten	7
Verwijzingen	17

Voorwoord

Politieke partijen in Nederland zijn verenigingen die worden geregeld door het Burgerlijk Wetboek. Behalve ten aanzien van hun doelstellingen kunnen ze voor de wet niet worden onderscheiden van andere verenigingen (bijvoorbeeld: een sportclub, omroepvereniging, een geschiedkundige vereniging of welke andere club dan ook): ze worden niet vermeld in de Grondwet en ook niet - ondanks de sleutelrol die ze spelen in verkiezingen - in de Kieswet (die in plaats daarvan hier en daar een verwijzing maakt naar 'politieke groeperingen'). Om hun status van vereniging zijn politieke partijen wat betreft hun financiën bij wet alleen verantwoordelijk verschuldigd aan hun leden en niet aan het electoraat in het algemeen.

Sinds de invoering van de Wet van 17 mei 1999, houdende regeling van subsidiering van politieke partijen, beter bekend als de Wet subsidiering politieke partijen (Wsp), is er door de wetgever verschil gemaakt tussen politieke landelijke partijen en lokale politieke partijen. Met ingang van 1 januari 2006 is het jaarlijks bedrag van de subsidie verhoogd naar € 15 miljoen. Tevens zijn de bestedingsmogelijkheden verruimd. De subsidie wordt momenteel verstrekt voor uitgaven die direct samenhangen met de volgende activiteiten:

- a politieke vormings- en scholingsactiviteiten;
- b informatievoorziening;
- c het onderhouden van contacten met zusterpartijen buiten Nederland;
- d het ondersteunen van vormings- en scholingsactiviteiten ten behoeve van het kader van zusterpartijen buiten Nederland;
- e politiekwetenschappelijke activiteiten;
- f activiteiten ter bevordering van de politieke participatie van jongeren;
- g het werven van leden;
- h het betrekken van niet-leden bij subsidiabele activiteiten van de politieke partij;
- i werving, selectie en begeleiding van politieke ambtsdragers;
- j activiteiten in het kader van verkiezingscampagnes.

Bij de behandeling van de begroting 2009 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn door de Tweede Kamer twee amendementen aangenomen die zien op de subsidiering van politieke partijen:

1. *Amendement toerusting (kandidaat-)gemeenteraadsleden.*

Dit amendement stelt dat de toerusting van (kandidaat-) gemeenteraadsleden in de eerste plaats een taak is van politieke partijen en hun scholingsinstituten. Het amendement beoogt daartoe middelen in te zetten via politieke partijen en hun scholingsinstituten. Het amendement betreft een bedrag van € 400.000.

2. *Amendement opkomstbevordering verkiezingen.*

Dit amendement wil middelen voor de opkomstbevordering bij verkiezingen via politieke partijen inzetten. Gesteld wordt dat de opkomst bij verkiezingen niet alleen kan worden bevorderd door algemene publiekscampagnes, maar ook door politieke partijen. Het amendement betreft een bedrag van € 500.000. Dit bedrag is toegevoegd aan het budget van de Wsp, dat daarmee komt op een jaarlijks bedrag van € 15,5 miljoen.

Bij de behandeling van het hiervoor genoemde amendement 1 is gesteld dat dit ook betrekking dient te hebben op gemeenteraadsleden van lokale politieke partijen. Ook lokale politieke partijen willen hun raadsleden met scholing kunnen ondersteunen. Om dit mogelijk te maken zal het bedrag niet via de Wet subsidiëring politieke partijen (Wsp) aan de politieke partijen worden toegekend, maar wordt een aparte subsidieregeling in het leven geroepen op grond waarvan politieke partijen subsidies kunnen aanvragen. Op die manier kunnen ook lokale politieke partijen voor de subsidie in aanmerking komen. De subsidieregeling zal zo worden vormgegeven dat het budget wordt verdeeld naar rato van de raadszetels van alle politieke partijen die (tijdig) een aanvraag hebben ingediend. De hoogte van het subsidiebedrag per partij is dus afhankelijk van het aantal politieke partijen dat een beroep op de subsidieregeling doet. Aldus de minister van BZK, mevrouw Ter Horst. Volgens die regeling van 18 mei 2009 kunnen de politieke landelijke partijen de subsidie aanvragen voor al hun raadsleden tegelijkertijd. De besturen van deze partijen werden allemaal per brief van 8 juni 2009 in kennis gesteld van deze regeling terwijl de besturen van de lokale partijen er achter moesten komen via de gemeente. Voor zover bekend heeft geen enkele gemeente de lokale partijen geïnformeerd.

De subsidieregeling vorming en scholing van raadsleden gaat terecht uit van de huidige Kieswet. Los van de vraag of deze niet in strijd is met de Grondwet, kent de Kieswet geen afdelingen van politieke landelijke partijen. Zowel bij de verkiezingen voor de provinciale staten alsook bij de verkiezingen voor de leden van de gemeenteraden doen de politieke landelijke partijen mee en geen afdelingen. In die zin krijgen de landelijke partijen ook nog gelden via art. 33 van de Provinciewet en Gemeentewet.

Naast al deze subsidies hebben de landelijke partijen nog meer Indirecte bronnen van inkomsten. Gratis zendtijd op TV en radio. Vrijstelling van het betalen van successierechten over legaten en schenkingsrecht over ontvangen schenkingen. Het benoemen van burgemeesters en daarmee verband houdende afdrachten aan de partij. Subsidies voor hun vrouwenorganisaties via andere ministeries. En de geldstroom en medewerkers via het Europees parlement. Daarbij gevoegd de kosten van fractiemedewerkers en de hoogte

van de fractievergoedingen in de Eerste- en Tweede-Kamer. De verplichte afdrachten van Kamerleden. Het is kennelijk goed scoren door het eisen van transparantie met betrekking tot de kosten van het Koningshuis. Maar waag het niet om openheid te vragen over de financiering van de politieke landelijke partijen. Met dit rapport hoopt de VPPG een aanzet te geven om dat inzicht te krijgen. Geld en macht hebben de waarden en normen zoals die in de Grondwet zijn vastgelegd veronachtzaamd. Hierbij wordt vooral gewezen naar het artikel 4 (Iedere Nederlander heeft gelijkelijk recht de leden van algemeen vertegenwoordigende organen te verkiezen alsmede tot lid van deze organen te worden verkozen, behoudens bij de wet gestelde beperkingen en uitzonderingen), het artikel 50 (De Staten-Generaal vertegenwoordigen het gehele Nederlandse volk; voor raadsleden het art. 7 Gemeentewet: De raad vertegenwoordigt de gehele bevolking van de gemeente), het artikel 67 lid 2 en 3 (Besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen en De leden stemmen zonder last; voor raadsleden het artikel 129) en uiteraard het artikel 132 waarin de Staten-Generaal de opdracht heeft de inrichting, samenstelling en bevoegdheid van de besturen van provincies en gemeenten te regelen.

Met dank aan de VvG en de griffiers voor het aanleveren van de gegevens.

Ing. A.J.G. (Fons) Zinken, voorzitter

Inleiding

Bij de invoering van de Wet Dualisering gemeentebestuur (2002) is bepaald dat individuele raadsleden recht hebben op ambtelijke bijstand. Daarnaast heeft de wetgever uitgesproken dat er een wettelijk recht is voor ondersteuning van de fractie. De basis hiervoor was de notitie Herijking Wet subsidiëring politieke partijen. Daarin staat het volgende: “Zogenaemde lokale partijen maken een substantieel deel uit van de lokale volksvertegenwoordiging. Ingevolge de Wet subsidiëring politieke partijen komen alleen partijen voor subsidie in aanmerking die in de Staten-Generaal zijn vertegenwoordigd. De vraag is of niet ter versterking van de kwaliteit van de lokale politiek een gerichte vorm van ondersteuning geboden zou moeten worden”. Het amendement werd ingediend door de leden De Cloe, Van der Hoeven en Scheltema-de Nie. De toelichting op het amendement luidt: “Omdat de huidige fractieondersteuning niet altijd voldoende functioneert (of zelfs niet aanwezig is), wordt met dit amendement gekozen voor een recht op ondersteuning van de in de raad vertegenwoordigde groeperingen”. Dit is vastgelegd in art. 33 lid 2 van de Gemeentewet. Dat luidt: “De in de raad vertegenwoordigde groeperingen hebben recht op ondersteuning”. De gemeenten dienden uiterlijk 7 maart 2003 een verordening vast te stellen waarin niet alleen de ambtelijke bijstand maar ook de fractieondersteuning is vastgelegd. Om een zo goed mogelijk totaalbeeld te krijgen, is de vereniging van griffiers (VvG) ingeschakeld. Hun oproep via email kreeg een respons van ongeveer 50% van alle gemeenten. Daarna zijn de griffies van de ontbrekende gemeenten benaderd. Het was mogelijk dat de oproep van de VvG aan hun aandacht was ontsnapt. Maar het kon ook zijn dat griffiers geen lid zijn van de VvG. Het uiteindelijke resultaat geeft een goed beeld van de huidige situatie.

Helaas ontbreekt het de VPPG aan geld om dieper te duiken in het waarom van de verschillen. Men zou kunnen onderzoeken wat de invloed is van een bepaalde coalitie op de hoogte van de fractieondersteuning. In Oss bijvoorbeeld, een gemeente met 77000 inwoners, waar de SP sterk is, wordt geen enkele fractievergoeding gegeven. Ook in Heerlen, met 99000 inwoners, waar ook de SP als grootste partij in de coalitie zit, is de fractieondersteuning € 809 per raadslid tot een maximum van 3 raadsleden. In Tiel (41000 inw.) werd door het nieuwe college, geheel bestaand uit leden van de landelijke partijen, het budget voor fractieondersteuning groot € 15.000 geheel geschrapt.

Er zijn gemeenten die niet de modelverordening van de VNG hebben gevolgd. Vooral de grote gemeenten hebben slechts met een schuin oog gekeken naar de modelverordening. In de gemeente Houten is diepgaand nagedacht over de invulling (bijlage 1). Ook de griffie van de gemeente Zandvoort is niet over een nacht ijs gegaan en heeft eind 2006 onderzoek verricht in hun regio (bijlage 2).

Verordening art. 33 lid 3 Gemeentewet

De meeste gemeenten hebben een verordening op basis van de ‘Modelverordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning’ van de VNG. Meestal is deze iets aangepast op de plaatselijke situatie of opvatting. Opmerkelijk veel gemeenten hebben geen invulling gegeven aan het onderdeel fractieondersteuning. Ook bestaan er terecht vragen over de formulering in de wet en de wijze waarop die door de VNG vertaald is in de modelverordening. In het in de inleiding genoemde amendement en in de toelichting daarop is duidelijk sprake van ondersteuning van **in de raad vertegenwoordigde groeperingen**. Taalkundig geldt de ondersteuning voor groeperingen die in de raad vertegenwoordigd zijn. Let op het werkwoord “hebben”. Dit is meervoud en wordt bepaald door het onderwerp: groeperingen. Bij dit woord horen de bepalingen in de raad en vertegenwoordigd. Het gaat hier niet om een deel van de groepering (raadsfractie). Het kan dus niet anders dan dat er gelezen moet worden dat dit artikel gaat over ondersteuning van de fractie **vanuit** de groepering die zij vertegenwoordigt. Dus, ondersteuning door politieke landelijke partijen en/of lokale politieke partijen die vertegenwoordigd zijn in de raad. Ter verduidelijking kan ook nog verwezen worden naar de brief van de minister van BZK van 8 juni 2009 aan: “De besturen van de politieke partijen vertegenwoordigd in de Tweede-Kamer der Staten-Generaal”. Zij heeft deze brief echt niet verstuurd naar de fractiesecretariaten.

De modelverordening van de VNG is met deze onjuiste vertaling van de wet een eigen leven gaan leiden. Iedereen gaat nu uit van een vergoeding aan de fractie terwijl in deze sprake is van een vergoeding aan de politieke partij die daarmee de raadsleden kunnen ondersteunen bij hun volksvertegenwoordigende taak.

Een paar voorbeelden die uitdrukking geven aan de twijfel die er bestaat over de toepassing van dit artikel.

- Volgens de gemeente Westland geeft de Gemeentewet niet meteen afdoende duidelijkheid. De wet spreekt in artikel 33.2 en 33.3 van ‘groeperingen’ die recht hebben op fractieondersteuning. Of dat in juridische zin ook betekent dat leden van de raad, die een fractie vormen, aansprakelijk zijn is niet zonder meer duidelijk.
- In Houten wordt het begrip fractie echter nog breder uitgelegd. Iedere fractie mag volgens het instellingsbesluit raadscommissies 3 kandidaten voordragen ter benoeming als commissielid. Deze kandidaten dienen wel op de kieslijst van de desbetreffende partij te hebben gestaan bij de laatst gehouden gemeenteraadsverkiezingen. Na een periode van twee jaar van de betreffende raadsperiode kan elke fractie die aan de verkiezingen heeft meegedaan, bij wijze van uitzondering één vertegenwoordiger van buiten

de kandidatenlijst van die fractie voordragen. In Houten bestaat een fractie dus uit de gekozen raadsleden en de mensen die benoemd zijn door de raad tot commissielid.

Het lid 2 is in de wet gekomen omdat volgens de Staten-Generaal de fractie-ondersteuning in 2002 niet altijd voldoende functioneert (of zelfs niet aanwezig is). De onderbouwing hiervan is nergens terug te vinden. Het is eigenlijk ook een vreemd wetsartikel. De commissie Elzinga gaf in lid 1 van art. 33 duidelijk aan hoe je de positie van de raad en de raadsleden grondwettelijk moet zien. Het amendement heeft dat evenwicht verstoord. Is de situatie nu na 8 jaar anders? Er zijn gemeenten die weigeren invulling te geven aan deze wettelijke bepaling. Andere gemeenten stellen wel de verordening vast en bepalen het bedrag van de ondersteuning op € 0. De conclusie is dan dat volgens de wetgever deze gemeenten onvoldoende functioneren. Staatsecretaris drs. A.Th.B. Bijleveld-Schouten schreef in een brief aan de gemeente Hulst (bijlage 3) het volgende: “Het recht op fractieondersteuning moet reële betekenis hebben. De raad kan dus niet via verordening of anderszins dit recht feitelijk tot nul reduceren, zo blijkt ook uit de parlementaire geschiedenis”.

Hoogte bedrag fractieondersteuning

Doordat art. 33 ten onrechte toegespitst is op de uitkering aan de fractie is het inderdaad logisch dat er daarna een link gelegd wordt met de regels betreffende de rechtspositie van raads- en commissieleden. De rechtspositieregeling is echter uitdrukkelijk bedoeld voor het individuele raadslid. De gelden van de fractieondersteuning komt de politieke vereniging toe. Deze ingesloten spagaat maakt het niet alleen moeilijk om een onderbouwing te geven aan 'n bedrag maar ook de hoogte daarvan. De inventarisatie geeft deze worsteling goed weer.

Er zijn gemeenten die de ondersteuningsgelden wegbezuinigen zonder dit te motiveren. Dit kan te maken hebben met het onvoldoende functioneren van het dualisme. Terwijl je zou kunnen redeneren dat in deze tijd van crisis en bezuinigen, de volksvertegenwoordiger extra steun zou mogen krijgen om de burgers te overtuigen van de noodzaak van ingrepen.

Besteding

Gemeenten die wel financiële ondersteuning geven, nemen over het algemeen de formulering over uit de modelverordening. Die luidt: 'Fracties besteden de bijdrage om hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol te versterken'. De gemeente Emmen heeft het over de financiële tegemoetkoming aan in de gemeenteraad van Emmen zittende politieke groeperingen (fracties) (zie pagina 18). Grondwettelijke gezien is dit onjuist. Zoals hiervoor is aangegeven heeft ook de gemeente Houten daarmee geworsteld. Niet de fractie maar elk lid van de raad heeft individueel een volksvertegenwoordigende rol en stemt zonder last. In gemeen overleg stelt de raad de kaders van het beleid op en controleert/stuurt bij. De uitvoering, de hoe vraag, is een opdracht aan het bestuur (College en ambtelijke organisatie).

Vanwege deze ongrondwettelijke benadering, gevoegd bij de onjuiste interpretatie van art. 33 van de Gemeentewet zijn er in veel gemeenten regels opgesteld die niet vertrouwenwekkend zijn. Zo mag de bijdrage niet gebruikt worden ter bekostiging van:

- a uitgaven die in strijd zijn met wettelijke bepalingen en overige regelingen;
- b betalingen aan politieke partijen, met politieke partijen verbonden instellingen of natuurlijke personen anders dan ter vergoeding van prestaties (diensten of goederen) geleverd ten behoeve van de fractie op basis van een gespecificeerde, reële declaratie;
- c giften;
- d uitgaven welke dienen bestreden te worden uit vergoedingen die de leden ingevolge het rechtspositiebesluit raads- en commissieleden toekomen;
- e opleidingen voor raads- en commissieleden.

Er zijn fracties die een stichting moeten oprichten alleen voor de besteding en verantwoording van de gelden. Zie het voorbeeld van Stadsdeel Amsterdam Centrum (pagina 17) en Rotterdam (pagina 20). Mag deze stichting een relatie hebben met de politieke partij? Welke rechtspersoonlijkheid is de fractie? Wat doet de stichting bij splitsing van de fractie?

In de gemeente Haarlemmermeer (pagina 19) wordt de fracties grotendeels de vrijheid gelaten wat betreft de inhoudelijke besteding van de fractieondersteuning. Voorwaarde is wel dat de bijdrage besteed wordt aan raadswerkzaamheden. In ieder geval vallen activiteiten van verkiezingscampagnes niet onder artikel 2, omdat daarmee rechtsongelijkheid zou ontstaan met partijen die niet in de raad vertegenwoordigd zijn. Hieruit blijkt het juiste vertrouwen en ook is deze benadering pragmatisch en financieel zeer aantrekkelijk. Opmerkelijk is wel de motivering van de uitsluiting van de besteding voor verkie-

zingscampagnes. Die rechtsongelijkheid is er al tussen de politieke landelijke partijen en de lokale partijen. Dus nog maar te zwijgen over de ongelijkheid met partijen die niet in de raad zitten.

Hoe overal geworsteld wordt met de besteding, controle, bonnetjes enz., komt in de verschillende reacties voldoende tot uiting. Het zijn over het algemeen geld- en tijdverslindende verordeningen die hun doel in veel gemeenten voorbij schieten. Accountantskantoren worden er rijk van en adviseren soms om de teugels nog strenger aan te trekken. Kassa!

Volksvertegenwoordiger

Volksvertegenwoordiger is een persoonsgebonden functie. Daarover is de Grondwet duidelijk. Iemand die geroepen wordt tot het ambt van volksvertegenwoordiger zweert of verklaard ook de trouw aan de Grondwet alvorens toegelaten te worden tot het volksvertegenwoordigend orgaan. De taak van de gekozen volksvertegenwoordiger is het vertegenwoordigen van het volk als geheel (artikel 50 Grondwet) naar wat volgens hun persoonlijk oordeel (waardeoriëntatie, nur ihrem Gewissen unterworfen) het beste is (artikel 67 lid 3 Grondwet). Het persoonlijk oordeel dient gevormd te worden via interactieve beleidsvorming. De volksvertegenwoordiger als intermediair tussen volk en uitvoerende macht.

Bij de Grondwetsherziening 1983 heeft de Staten-Generaal nogmaals het artikel stemmen zonder last als volgt bekrachtigd: “Elk bindend mandaat aan een volksvertegenwoordiger is nietig”.

De huidige situatie waarin politieke partijen de macht uitoefenen is vergelijkbaar met de late middeleeuwen waarin de volksvertegenwoordigers waren gebonden aan een imperatief mandaat van de privaatrechtelijke standenorganisaties. Het Kamerlid, Statenlid en Raadslid zijn de lasthebber van de privaatrechtelijke politieke vereniging; hij/zij ontvangt de last van de leden van de vereniging. Wanneer de vertegenwoordiger naar de mening van de lastgever (de partij) zijn taak niet goed uitoefent, kan hij worden teruggeroepen of niet meer kandidaat gesteld worden bij de volgende verkiezing. Eigenlijk zijn politieke partijen op basis van het verenigingsrecht strijdig met het democratisch beginsel. De wil van het volk dient in een democratie de doorslag te geven en niet wat de leden van een politieke vereniging willen. Het verenigingsrecht werkt door zijn conserverende vorm stagnatie, corruptie, vriendjespolitiek en belangenverstrengeling in de hand. Lokale politieke partijen hebben de mogelijkheid om de ondemocratische en traditioneel georganiseerde partijenstructuur en -cultuur te doorbreken.

Thorbecke bepleitte het kiezen van personen met algemene bekwaamheid tot Kamerlid die zich vertegenwoordigers van de gehele staat dienden te voelen, niet van een bepaalde landstreek of provincie.

Ook de Leidse hoogleraar Buijs (eind 19de eeuw) zag partijvorming als een ernstige bedreiging voor het individuele gehalte van de vertegenwoordiging en concludeert dat, wanneer op de ingeslagen weg van de partijvorming wordt voortgegaan, het beginsel van het verbod van last en ruggespraak uiteindelijk vernietigd wordt.

De RvS heeft in zijn advies over de Wspp de Staten-Generaal er op gewezen dat een gekozene niet een partij kan vertegenwoordigen.

Het is ook een logisch gevolg dat deze grondwettelijke positie eindelijk is vertaald in de Wet Dualisering gemeentebestuur (2002). De wet is niet in alle opzichten conform de bedoelingen van de Grondwet. Maar een begin is er. Nu nog de uitvoering. De praktijk is echter weerbarstig mede vanwege de gegroeide partijmachten. Volksvertegenwoordiger is een vak. Namens het volk moet je uitvoering van hun wil sturen. Dat vraagt geheel andere vaardigheden dan de bestuursfuncties in de uitvoerende macht. De kiezer mag verwachten dat in een fractie mensen zitten met dezelfde waardeoriëntatie. In onze situatie, met de verenigingsstructuur als eis in de Kieswet, is dat niet mogelijk. Misschien een idee om in navolging van Rotterdam en Amsterdam de fracties onder het stichtingenrecht te situeren.

Conclusie en aanbeveling

Van de 430 gemeenten hebben 297 (69%) de gegevens aangeleverd. Dit aantal is representatief voor het trekken van conclusies. De belangrijkste constatering is dat in alle gemeenten het artikel 33 Gemeentewet onjuist wordt toegepast. Hierbij zijn ze door de VNG op het verkeerde been gezet. Ondanks de wettelijke verplichting voor fractieondersteuning, voldoet ongeveer 17% van de gemeenten daar niet aan.

De Tweede-Kamer heeft bij de behandeling van de Wspp in 2005 aangegeven dat de minister spoedig moet komen met een Wet partijfinanciering. Dat is onvoldoende om de kloof tussen volk en volksvertegenwoordiger te dichten. Er moet een correcte vertaling komen van de Grondwet. Dat betekent het juridisch juist positioneren van de onafhankelijke volksvertegenwoordiger. Optimaliseren van het duale stelsel. Slagkracht verbeteren door professionalisering van de volksvertegenwoordiger en het invoeren van drie bestuurslagen (Gemeenten als eerste overheid, landen/regio's en Europa).

De discussie over de bestuurlijke drukte zal smoren in de belangencultuur van de politieke landelijke verenigingen. Lokale politieke partijen kunnen deze cultuur doorbreken als de krachten worden gebundeld. Zij voldoen in de praktijk meer aan de Grondwet dan politieke landelijke partijen.

Vanuit het gezichtspunt van de kiezer is de fractie in een gemeenteraad de politieke partij. Dat de raadsleden geld kosten, vinden de kiezers heel normaal. Democratie en een kwalitatief goed, onafhankelijk en integer volksvertegenwoordigend orgaan mag immers best wat kosten. Er moet wel volledige openheid en inzicht zijn in de manier waarop zaken gefinancierd worden. Daaraan ontbreekt het nu in hoge mate. Het is een Donkere-Kamer. Volgens de VPPG kan die duidelijkheid simpel gegeven worden door de vergoedingsystematiek te verbinden aan de stem van het volk. Per stem een bedrag. De door de Kiesraad vastgestelde verkiezingsuitslag is dan de basis voor uitbetaling per jaar. Dit zo snel mogelijk vastleggen in een Wet ondersteuning volksvertegenwoordigers(Wov). Dan is er ook geen ongelijke behandeling tussen politieke landelijke partijen, lokale en provinciale partijen. Simpel in uitvoering en erg kostenbesparend op alle bestuurlijke niveaus. In de 'Notitie Herijking Wet subsidiëring politieke partijen' van 24 april 2002 is ook al op deze systematiek gewezen. De tekst luidt: "Overigens is in de notitie partijfinanciering reeds aangegeven dat er het voornemen is de subsidiegrondslag te herzien. De subsidietoedeling wordt daarbij niet meer op Kamerzetels gebaseerd, maar op het aantal op de politieke partij uitgebrachte stemmen. Kiezers geven op die wijze niet alleen een stem aan de partij van hun voorkeur, maar zorgen er ook voor dat deze partij in staat is zijn werk naar behoren te vervullen. Tegelijkertijd worden politieke partijen daarmee nadrukkelijker gestimuleerd een appèl te doen op de kiezers om een stem uit te brengen. Onder andere in Duitsland heeft men voor deze grondslag gekozen".

Op korte termijn is een aanpassing van de Wspp noodzakelijk en wenselijk. Op grond van artikel 4 en 132 van de Grondwet dient het begrip politieke partij verruimd te worden tot alle politieke partijen in Nederland. Gelijke rechten en plichten ook voor lokale politieke partijen. Deze wetswijziging kan nog een tijdje duren. Immers, in 2005 heeft de Tweede-Kamer de opdracht gegeven en tot heden is daar nog niets van bekend.

Vooruitlopend op die wetswijziging, of nieuwe wet, moeten gemeenten toch invulling geven aan art. 33 van de Gemeentewet. Neem dan de verordening die de gemeente Zaanstad hanteert als voorbeeld (pagina 23). Deze straalt vertrouwen uit (geen zware controle) en geeft de mogelijkheid om ruimte te scheppen voor besteding door de in de raad vertegenwoordigde groeperingen. Neem de bestedingsmogelijkheden van de huidige Wspp in grote lijnen over.

Wat betreft het vaste en variabele bedrag het volgende. De subsidie aan de partijen in de Tweede-Kamer bedraagt € 15,5 miljoen per jaar. Nederland telt 16.599.816. Dat is per inwoner € 0,93. Bij de vaststelling van het budget voor de fractieondersteuning is het voor de hand liggend dat uitgegaan wordt van minimaal dit bedrag per inwoner. Voor Brielle met 15597 inwoners wordt dat budget dan minimaal € 14.505. De raad van Brielle heeft 17 raadsleden verdeeld over 6 fracties. Het huidige budget is $(6 \times 2000) + (17 \times 250) = € 16.250$.

Uitdrukkelijk met de vermelding dat lokale partijen nog steeds ongelijk behandeld worden!!

Overzicht fractieondersteuning per gemeenten

GEMEENTE	INWONERS	PROVINCIE	PER FRACTIE	PER LID	BIJZONDERHEID
Aa en Hunze	25675	Drenthe	€ 100,00	€ 20,00	
Aalburg	12556	Noord-Brabant	€ 200,00	€ -	
Aalsmeer	28006	Noord-Holland			
Aalten	27447	Gelderland	€ 1.500,00	€ 250,00	
Abcoude	8680	Utrecht			
Achtkarspelen	28139	Fryslân	€ 797,40	€ 106,40	Inflatiecorrectie.
Alblasserdam	18839	Zuid-Holland	€ -	€ -	
Albrandswaard	22974	Zuid-Holland	€ 1.000,00	€ 100,00	
Alkmaar	93416	Noord-Holland	€ 5.698,58	€ 1.124,65	Inflatiecorrectie.
Almelo	72428	Overijssel			
Almere	185746	Flevoland	€ 2.500,00	€ 1.000,00	
Alphen aan den Rijn	72178	Zuid-Holland	€ 3.150,00	€ 500,00	zie pagina 17
Alphen-Chaam	9421	Noord-Brabant	€ 113,45	€ 45,38	
Ameland	3466	Fryslân			
Amersfoort	143212	Utrecht	€ 9.000,00	€ 963,97	zie pagina 17
Amstelveen	79768	Noord-Holland	€ 1.443,23	€ 288,76	
Amsterdam	755605	Noord-Holland			
Amsterdam (deelraad centrum)	80000		€ 20.000,00	€ 3.500,00	zie pagina 17
Andijk	6495	Noord-Holland	€ 800,00	€ 500,00	tevens € 500 per raadscommissielid
Anna Paulowna	14155	Noord-Holland	€ 500,00	€ 100,00	
Apeldoorn	155332	Gelderland			Budget € 10300,00
Appingedam	12114	Groningen	€ 750,00	€ 200,00	
Arnhem	145574	Gelderland	€ 7.500,00	€ 1.925,00	Min. € 12.000. Extra p/f € 1270 voor huisvesting.
Assen	66369	Drenthe	€ 3.000,00	€ 600,00	
Asten	16363	Noord-Brabant	€ -	€ -	zie pagina 18
Baarle-Nassau	6682	Noord-Brabant			
Baarn	24335	Utrecht			
Barendrecht	45861	Zuid-Holland			
Barneveld	52066	Gelderland	€ 1.250,00	€ 300,00	
Bedum	10462	Groningen	€ 1.000,00	€ 100,00	declaratiebasis
Beek	16607	Limburg	€ 1.000,00	€ 250,00	
Beemster	8564	Noord-Holland	€ 250,00	€ -	
Beesel	13795	Limburg	€ 250,00	€ 200,00	
Bellingwedde	9270	Groningen			
Bergambacht	9649	Zuid-Holland	€ 1.000,00	€ 50,00	
Bergeijk	18087	Noord-Brabant	€ 186,00	€ 92,00	
Bergen	31154	Noord-Holland		€ 435,00	Totaal budget voor de vaste vergoeding p/f is € 10.000
Bergen	13402	Limburg	€ 225,00	€ 112,00	
Bergen op Zoom	65582	Noord-Brabant	€ 1.000,00	€ 250,00	
Berkelland	45142	Gelderland	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$	Totale budget € 60000,00 Zie pagina 18
Bernheze	29615	Noord-Brabant	€ 1.500,00	€ 100,00	
Bernisse	12545	Zuid-Holland	€ 500,00	€ 250,00	
Best	29017	Noord-Brabant	€ 135,90	€ 68,30	

Beuningen	25304	Gelderland	€	-	€	-	Geen verordening fractieondersteuning.
Beverwijk	38284	Noord-Holland	€	1.500,00	€	240,00	
Binnenmaas	28862	Zuid-Holland	€	1.000,00	€	400,00	
Bladel	19129	Noord-Brabant	€	1.000,00	€	250,00	
Blaricum	8987	Noord-Holland					
Bloemendaal	22069	Noord-Holland					
Boarnsterhim	19306	Fryslân	€	850,00	€	130,00	
Bodegraven	19470	Zuid-Holland					zie pagina 18
Boekel	9692	Noord-Brabant	€	500,00	€	100,00	
Bolsward	9823	Fryslân					
Borger-Odoorn	26151	Drenthe					
Borne	21106	Overijssel	€	1.200,00	€	50,00	
Borsele	22551	Zeeland					
Boskoop	15133	Zuid-Holland					
Boxmeer	28609	Noord-Brabant	€	500,00	€	250,00	zie pagina 18
Boxtel	30281	Noord-Brabant	€	948,95	€	207,91	
Breda	171916	Noord-Brabant	€	4.000,00	€	-	
Breukelen	14657	Utrecht					
Brielle	15597	Zuid-Holland	€	2.000,00	€	250,00	
Bronckhorst	37897	Gelderland					
Brummen	21159	Gelderland					
Brunssum	29532	Limburg					
Bunnik	14407	Utrecht					
Bunschoten	19753	Utrecht	€	-	€	-	
Buren	25667	Gelderland	€	1.000,00	€	250,00	
Bussum	31979	Noord-Holland	€	1.500,00	€	100,00	
Capelle aan den IJssel	65273	Zuid-Holland	€	250,00	€	1.750,00	Opleiding per (burger)raadslid € 250 p/j
Castricum	34739	Noord-Holland					
Coevorden	35887	Drenthe	1600 [*] 4leden en 1000 [≥] 4leden		€	400,00	Voor scholingsactiviteiten p/j per fractie € 400
Cranendonck	20272	Noord-Brabant	€	800,00	€	50,00	
Cromstrijen	12837	Zuid-Holland	€	-	€	300,00	
Cuijk	24309	Noord-Brabant	€	300,00	€	100,00	
Culemborg	27414	Gelderland	€	500,00	€	75,00	
Dalfsen	27044	Overijssel					
Dantumadiel	19367	Fryslân	€	250,00	€	50,00	
De Bilt	41984	Utrecht	€	1.000,00	€	80,00	
De Marne	10587	Groningen					
De Ronde Venen	34528	Utrecht	€	316,00	€	53,00	
De Wolden	23544	Drenthe	€	1.000,00	€	500,00	Bij eenmansfractie is vast € 1500,00
Delft	96517	Zuid-Holland	€	1.250,00	€	1.250,00	
Delfzijl	26744	Groningen	€	700,00	€	400,00	
Den Haag	481864	Zuid-Holland			€	-	zie pagina 18
Den Helder	57526	Noord-Holland					
Deurne	31466	Noord-Brabant					
Deventer	97892	Overijssel	€	5.000,00	€	300,00	
Diemen	24361	Noord-Holland	€	1.500,00	€	500,00	
Dinkelland	26066	Overijssel					

Dirksland	8347	Zuid-Holland	€	1.000,00	€	-	
Doesburg	11503	Gelderland					
Doetinchem	56136	Gelderland	€	50,00	€	50,00	
Dongen	25411	Noord-Brabant					
Dongeradeel	24610	Fryslân	€	750,00	€	100,00	
Dordrecht	118408	Zuid-Holland					
Drechterland	19091	Noord-Holland	€	230,00	€	23,00	
Drimmelen	26624	Noord-Brabant	€	-	€	-	Afgeschaff per 1-1-2010. Was resp. € 900 en € 100
Dronten	39206	Flevoland					
Druten	18102	Gelderland	€	500,00	€	150,00	
Duiven	25510	Gelderland	€	-	€	445,00	
Echt-Susteren	32049	Limburg	€	2.000,00	€	500,00	
Edam-Volendam	28483	Noord-Holland	€	1.361,00	€	226,00	
Ede	107623	Gelderland	€	2.500,00	€	700,00	
Eemnes	8880	Utrecht	€	500,00	€	250,00	
Eemsmond	16487	Groningen	€	500,00	€	200,00	
Eersel	18104	Noord-Brabant					
Eijsden	11418	Limburg	€	500,00	€	100,00	
Eindhoven	212269	Noord-Brabant	€	13.729,44	€	103,74	Plus opleidingsbudget van € 523,99 per raadslid p/j
Elburg	22112	Gelderland	€	500,00	€	-	Geen uitgebreide controle.
Emmen	109441	Drenthe	€	4.300,00	€	1.300,00	€ 22 voor 1 uur p/w pers. ondersteuning. Zie pagina 18
Enkhuizen	18104	Noord-Holland	€	1.300,00	€	100,00	€ 1300 is incl. € 1000 voor huisvesting/huur vergaderruimte.
Enschede	15607	Overijssel	€	2.867,30	€	3.912,05	zie pagina 18
Epe	32954	Gelderland					
Ermelo	26306	Gelderland	€	1.000,00	€	-	P/raadslid een vergoeding van €62,25 p/m voor comp/internet
Etten-Leur	40997	Noord-Brabant	€	750,00	€	100,00	
Ferwerderadiel	8825	Fryslân	€	625,00	€	150,00	Fractiebedrag voor 2010 was €1500
Franekeadeel	20579	Fryslân		75%		25%	Totale budget € 5000,00
Gaasterlân-Sleat	10280	Fryslân	€	450,00	€	100,00	Verdeelsleutel resp 5/8ste en 3/8ste
Geertruidenberg	20794	Noord-Brabant	€	125,00	€	42,00	
Geldermalsen	26289	Gelderland	€	500,00	€	-	
Geldrop-Mierlo	37996	Noord-Brabant	€	2.000,00	€	200,00	
Gemert-Bakel	28508	Noord-Brabant					
Gennep	17101	Limburg					
Giessenlanden	14411	Zuid-Holland					
Gilze en Rijen	25789	Noord-Brabant	€	1.000,00	€	-	declaratiebasis
Goedereede	11505	Zuid-Holland	€	-	€	-	zie pagina 19
Goes	36754	Zeeland	€	1.200,00	€	100,00	
Goirle	22466	Noord-Brabant	€	1.100,00	€	115,00	
Gorinchem	34554	Zuid-Holland					
Gouda	70828	Zuid-Holland	€	1.000,00	€	500,00	
Graafstroom	9808	Zuid-Holland					
Graft-De Rijp	6465	Noord-Holland	€	-	€	-	Geen verordening fractieondersteuning.
Grave	12673	Noord-Brabant	€	250,00	€	250,00	
Groesbeek	18981	Gelderland					
Groningen	184227	Groningen					
Grootevast	12191	Groningen	€	500,00	€	-	

Gulpen-Wittern	14585	Limburg	€	3.300,00	€	455,00	
Haaksbergen	24495	Overijssel	€	199,00	€	142,00	
Haaren	13711	Noord-Brabant					
Haarlem	148191	Noord-Holland	€	4.978,34	€	862,46	
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	5430	Noord-Holland	€	-	€	-	Geen verordening fractieondersteuning.
Haarlemmermeer	142042	Noord-Holland					zie pagina 19. Totale budget € 221.400,00
Halderberge	29271	Noord-Brabant					
Hardenberg	58650	Overijssel	€	3.571,43	€	806,45	Budget € 50000,00 elk ½
Harderwijk	43092	Gelderland					
Hardinxveld-Giessendam	17538	Zuid-Holland	€	-	€	-	
Haren	18632	Groningen					
Harenkarspel	15968	Noord-Holland	€	400,00	€	200,00	
Harlingen	15689	Fryslân	€	700,00	€	300,00	
Hattern	11708	Gelderland					
Heemskerk	38485	Noord-Holland	€	800,00	€	250,00	
Heemstede	25680	Noord-Holland					
Heerde	18313	Gelderland					Totale budget € 1570,00
Heerenveen	433341	Fryslân					
Heerhugowaard	50883	Noord-Holland	€	1.216,00	€	377,00	
Heerlen	89356	Limburg	€	-	€	809,00	Maximaal voor 3 raadszetels.
Heeze-Leende	15194	Noord-Brabant	€	91,00	€	91,00	
Heiloo	22216	Noord-Holland					
Hellendoorn	35846	Overijssel	€	2.000,00	€	1.000,00	
Hellevoetsluis	39629	Zuid-Holland	€	750,00	€	100,00	
Helmond	87757	Noord-Brabant					
Hendrik-Ido-Ambacht	25881	Zuid-Holland					
Hengelo	80925	Overijssel	€	6.775,00	€	2.258,00	
het Bildt	10887	Fryslân	€	1.000,00	€	-	
Heumen	16623	Gelderland	€	1.500,00	€	300,00	Declaratiebasis
Heusden	43060	Noord-Brabant					
Hillegom	20487	Zuid-Holland	€	1.500,00	€	500,00	
Hilvarenbeek	15041	Noord-Brabant	€	-	€	-	Geen behoefte aan een vorm van fractievergoeding.
Hilversum	84422	Noord-Holland	€	1.288,53	€	195,85	
Hof van Twente	35151	Overijssel	€	1.000,00	€	100,00	
Hoogeveen	54652	Drenthe	€	1.000,00	€	350,00	
Hoogezand-Sappemeer	34557	Groningen	€	1.500,00	€	250,00	
Hoon	69358	Noord-Holland	€	1.800,00	€	200,00	
Horst aan de Maas	40863	Limburg	€	500,00	€	75,00	
Houten	47243	Utrecht		⅔		¼	Bijlage 1
Huizen	42040	Noord-Holland					
Hulst	27886	Zeeland	€	200,00	€	50,00	
IJsselstein	34163	Utrecht					
Kaag en Braassem	25412	Zuid-Holland	€	500,00	€	100,00	
Kampen	49860	Overijssel	€	-	€	-	€1500 als vrijwilligersvergoeding voor een fractiesecretaris
Kapelle	12288	Zeeland	€	500,00	€	100,00	
Katwijk	61337	Zuid-Holland	€	-	€	-	Griffier ondersteunt bij fac. en pers. Zaken.
Kerkrade	48076	Limburg					

Koggenland	21792	Noord-Holland	€	450,00	€	50,00	
Kollumerland en Nieuwkruisland	13048	Fryslân	€	500,00	€	100,00	
Korendijk	10925	Zuid-Holland					
Krimpen aan den IJssel	28907	Zuid-Holland	€	500,00	€	250,00	
Laarbeek	21717	Noord-Brabant					
Landerd	14805	Noord-Brabant					
Landgraaf	38713	Limburg	€	1.500,00	€	715,00	
Landsmeer	10139	Noord-Holland	€	500,00	€	100,00	
Langedijk	26886	Noord-Holland					
Lansingerland	51019	Zuid-Holland	€	1.000,00	€	400,00	
Laren	11585	Noord-Holland	€	1.000,00	€	500,00	
Leek	19450	Groningen	€	500,00	€	50,00	
Leerdam	20732	Zuid-Holland	€	-	€	-	Geen verordening fractieondersteuning.
Leeuwarden	93498	Fryslân	€	5.000,00	€	1.000,00	
Leeuwarderadeel	10358	Fryslân					
Leiden	116787	Zuid-Holland					
Leiderdorp	26470	Zuid-Holland	€	2.500,00	€	250,00	
Leidschendam-Voorburg	72697	Zuid-Holland	€	2.620,60	€	506,74	
Lelystad	73848	Flevoland	€	-	€	1.000,00	
Lemsterland	13584	Fryslân	€	850,00	€	75,00	
Leudal	36751	Limburg	€	-	€	-	
Leusden	28583	Utrecht					
Liesveld	9728	Zuid-Holland					
Lingewaal	10921	Gelderland	€	500,00	€	100,00	
Lingewaard	45084	Gelderland					
Lisse	22301	Zuid-Holland	€	1.000,00	€	500,00	
Lith	6667	Noord-Brabant	€	-	€	-	
Littenseradiel	10932	Fryslân					
Lochem	33313	Gelderland	€	500,00	€	250,00	
Loenen	8447	Utrecht	€	-	€	-	Geen verordening fractieondersteuning.
Loon op Zand	22934	Noord-Brabant	€	1.000,00	€	100,00	
Lopik	14156	Utrecht	€	500,00	€	-	Er wordt amper gebruik van gemaakt.
Loppersum	10543	Groningen					
Losser	22589	Overijssel	€	-	€	-	Geen verordening fractieondersteuning.
Maarsse	39636	Utrecht					
Maasdonk	11260	Noord-Brabant					
Maasdriel	23798	Gelderland	€	-	€	-	
Maasgouw	24473	Limburg					
Maassluis	31389	Zuid-Holland	€	-	€	-	zie pagina 19
Maastricht	118286	Limburg					
Margraten	13345	Limburg	€	250,00	€	50,00	Verordening wordt niet toegepast.
Marum	10326	Groningen					
Medemblik	27017	Noord-Holland	€	1.000,00	€	100,00	
Meerssen	19695	Limburg					
Menaldumadeel	13708	Fryslân					Fractiegrootte aflopend: 4 naar 1; bedrag: €1200 naar € 900.
Menterwolde	12514	Groningen	€	-	€	-	Geen verordening fractieondersteuning.
Meppel	32026	Drenthe	€	2.350,00	€	330,00	Voorstel 2010

Middelburg	47559	Zeeland	€	2.000,00	€	500,00	
Middelharnis	17985	Zuid-Holland	€	500,00	€	-	
Midden-Delfland	17598	Zuid-Holland	€	500,00	€	-	
Midden-Drenthe	33560	Drenthe					
Mill en Sint Hubert	11027	Noord-Brabant					
Millingen aan de Rijn	5857	Gelderland					
Moerdijk	36648	Noord-Brabant	€	1.150,00	€	-	zie pagina 19
Montferland	35103	Gelderland					
Montfoort	13484	Utrecht	€	-	€	-	Geen verordening fractieondersteuning.
Mook en Middelaar	8040	Limburg	€	-	€	-	
Muiden	6561	Noord-Holland					
Naarden	16998	Noord-Holland	€	1.000,00	€	200,00	
Neder-Betuwe	22561	Gelderland					
Nederlek	14191	Zuid-Holland					
Nederweert	16695	Limburg	€	1.250,00	€	-	In 2009 was dit € 2500 resp. € 0.
Neerijnen	11836	Gelderland	€	500,00	€	100,00	
Niedorp	12136	Noord-Holland	€	500,00	€	100,00	
Nieuwegein	61007	Utrecht					
Nieuwkoop	26757	Zuid-Holland	€	700,00	€	50,00	
Nieuw-Lekkerland	9525	Zuid-Holland					
Nijefurd	10955	Fryslân	€	-	€	-	
Nijkerk	39080	Gelderland	€	1.000,00	€	100,00	
Nijmegen	161817	Gelderland	€	5.375,37	€	2.035,51	
Noord-Beveland	7327	Zeeland	€	1.000,00	€	100,00	
Noordenveld	31075	Drenthe					
Noordoostpolder	45814	Flevoland	€	1.873,00	€	250,00	Afh. van de grootte. Per raadslid is dit een gemiddelde.
Noordwijk	25335	Zuid-Holland					
Noordwijkerhout	15355	Zuid-Holland					
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	22437	Noord-Brabant					
Nunspeet	26714	Gelderland					
Nuth	15720	Limburg	€	-	€	-	
Oegstgeest	22564	Zuid-Holland	€	1.000,00	€	100,00	Plus € 500 voor fractiesecretariaat.
Oirschot	17806	Noord-Brabant	€	500,00	€	100,00	Per raadslid ook € 375 voor digitale bereikbaarheid.
Oisterwijk	25738	Noord-Brabant	€	-	€	-	Was tot nov.09 €1000 en € 100
Oldambt	39565	Groningen					Door fusie nog geen besluit
Oldebroek	22622	Gelderland	€	580,00	€	-	
Oldenzaal	31764	Overijssel					
Olst-Wijhe	17482	Overijssel	€	500,00	€	160,00	Declaratiebasis.
Ommen	17446	Overijssel					
Onderbanken	8147	Limburg	€	750,00	€	375,00	
Oost Gelre	30012	Gelderland	€	1.500,00	€	100,00	
Oosterhout	54198	Noord-Brabant					
Oostflakkee	10101	Zuid-Holland					
Ooststellingwerf	26288	Fryslân					
Oostzaan	9201	Noord-Holland					
Opmeer	11289	Noord-Holland	€	300,00	€	-	Geen verantwoording en controle in de verordening.
Opsterland	29777	Fryslân	€	-	€	-	Verordening moet nog worden aangepast

Oss	77097	Noord-Brabant	€	-	€	-	
Oud-Beijerland	23732	Zuid-Holland	€	-	€	-	
Oude IJsselstreek	40010	Gelderland	€	1.250,00	€	700,00	
Ouder-Amstel	13107	Noord-Holland	€	1.250,00	€	276,67	
Ouderkerk	8144	Zuid-Holland	€	1.000,00	€	75,00	
Oudewater	9898	Utrecht	€	-	€	-	
Overbetuwe	45097	Gelderland					
Papendrecht	31730	Zuid-Holland					
Peel en Maas	42869	Limburg					
Pekela	13130	Groningen	€	-	€	-	zie pagina 19
Pijnacker-Nootdorp	45900	Zuid-Holland					
Purmerend	78862	Noord-Holland	€	1.000,00	€	400,00	
Putten	23458	Gelderland					
Raalte	36891	Overijssel	€	930,00	€	115,00	declaratiesysteem;geen bevoorschotting
Reeuwijk	12960	Zuid-Holland	€	3.000,00	€	-	
Reimerswaal	21345	Zeeland	€	250,00	€	250,00	
Renkum	31752	Gelderland	€	1.200,00	€	-	
Renswoude	4532	Utrecht	€	-	€	-	Geen verordening fractieondersteuning.
Reusel-De Mierden	12432	Noord-Brabant	€	750,00	€	300,00	
Rheden	43679	Gelderland	€	1.000,00	€	450,00	
Rhemen	18833	Utrecht	€	-	€	-	zie pagina 19
Ridderkerk	44646	Zuid-Holland	€	1.500,00	€	150,00	voor burgerraadsleden per fractie ook nog €1320
Rijnwaarden	10994	Gelderland					
Rijnwoude	18696	Zuid-Holland	€	1.000,00	€	100,00	
Rijssen-Holten	36787	Overijssel	€	883,33	€	212,00	Declaratiebasis. Geen reserveopbouw
Rijswijk	46758	Zuid-Holland					
Roerdalen	21333	Limburg	€	550,00	€	110,00	
Roermond	54731	Limburg	€	-	€	750,00	
Roosendaal	77482	Noord-Brabant					
Rotterdam	599609	Zuid-Holland	€	42.151,70	€	27.523,31	zie pagina 20
R'dam Deelgem. Feynoord							zie pagina 20
R'dam Deelgem. IJsselmonde							zie pagina 20
R'dam Deelgem. Kralingen-Crooswijk			€	3.148,99	€	524,83	
Rozendaal	1515	Gelderland	€	-	€	-	
Rucphen	22549	Noord-Brabant	€	-	€	250,00	Declaratiebasis.
Schagen	18759	Noord-Holland	€	350,00	€	200,00	
Schermer	5324	Noord-Holland	€	-	€	-	
Scherpenzeel	9141	Gelderland	€	1.000,00	€	250,00	
Schiedam	75326	Zuid-Holland	€	5.833,00	€	1.500,00	
Schiermonnikoog	946	Fryslân					
Schijndel	22889	Noord-Brabant	€	226,89	€	13,61	
Schinnen	13478	Limburg	€	1.000,00	€	250,00	
Schoonhoven	12001	Zuid-Holland	€	240,00	€	24,00	
Schouwen-Duiveland	33929	Zeeland	€	-	€	-	Per fractie voor 7 pers. gratis stukken raad/comm. Verg.
's-Hertogenbosch	137775	Noord-Brabant	€	9.075,00	€	1.135,00	
Simpelveld	11090	Limburg	€	100,00	€	100,00	
Sint Anthonis	11786	Noord-Brabant	€	308,78	€	46,33	Geïndexeerd.

Sint-Michielsgestel	28267	Noord-Brabant	€	-	€	-	Per steunfractielid € 700 p/j. Geen verordening.
Sint-Oedenrode	17427	Noord-Brabant					
Sittard-Geleen	95327	Limburg	€	1.708,00	€	844,00	
Skarsterlân	27152	Fryslân					
Sliedrecht	23895	Zuid-Holland	€	1.000,00	€	200,00	
Slochteren	15591	Groningen	€	1.285,00	€	-	
Sluis	24156	Zeeland	€	1.000,00	€	-	
Smallingerland	55201	Fryslân	€	2.689,00	€	269,00	
Sneek	33260	Fryslân					
Soest	45711	Utrecht	€	1.547,34	€	-	Ruimere mogelijkheid besteding.
Someren	18229	Noord-Brabant	€	100,00	€	20,00	Vrij in besteding.
Son en Breugel	15527	Noord-Brabant	€	1.000,00	€	-	
Spijkenisse	72521	Zuid-Holland	€	2.200,00	€	138,00	
Stadskanaal	33430	Groningen					
Staphorst	16016	Overijssel					
Stede Broec	21289	Noord-Holland	€	200,00	€	100,00	
Steenbergen	23229	Noord-Brabant					
Steenwijkerland	43215	Overijssel	€	2.000,00	€	500,00	
Stein	25865	Limburg					
Strijen	8972	Zuid-Holland	€	500,00	€	115,00	
Ten Boer	7447	Groningen	€	140,00	€	27,00	
Terneuzen	55149	Zeeland	€	200,00	€	75,00	
Terschelling	4740	Fryslân					Raadsbudget € 10600 p/j. Declaratiebasis. Zie pagina 21
Texel	13691	Noord-Holland					
Teylingen	35533	Zuid-Holland	€	-	€	-	
Tholen	25368	Zeeland	€	-	€	-	M.i.v. 2010 fractieondersteuning afgeschaft.
Tiel	41070	Gelderland	€	-	€	-	Coalitie heeft budget van € 15000 geschrapt.
Tilburg	203464	Noord-Brabant	€	5.265,00	€	1.215,00	Geen bestedingsvoorwaarden in eigen verordening.
Tubbergen	20992	Overijssel	€	-	€	-	
Twenterand	33605	Overijssel	€	-	€	-	
Tynaarlo	32236	Drenthe	€	1.500,00	€	150,00	
Tytsjerksteradiel	32211	Fryslân	€	1.000,00	€	200,00	zie pagina 22
Ubbergen	9366	Gelderland	€	500,00	€	-	
Uden	40360	Noord-Brabant					
Uitgeest	12434	Noord-Holland					
Uithoorn	27660	Noord-Holland					
Urk	18062	Flevoland	€	300,00	€	100,00	
Utrecht	299891	Utrecht	€	34.371,00	€	3.848,00	
Utrechtse Heuvelrug	48893	Utrecht	€	500,00	€	125,00	zie pagina 22
Vaals	9825	Limburg					Op zoek naar een ander systeem.
Valkenburg aan de Geul	17071	Limburg	€	250,00	€	100,00	
Valkenswaard	30871	Noord-Brabant					
Veendam	27995	Groningen	€	-	€	-	
Veenendaal	62008	Utrecht	€	1.000,00	€	-	
Veere	21960	Zeeland	€	2.000,00	€	250,00	
Veghel	37125	Noord-Brabant			€	1.000,00	€ 30.000 gelijkelijk verdeeld over de fracties.
Veldhoven	43007	Noord-Brabant	€	3.250,00	€	325,00	

Velsen	67528	Noord-Holland	€	1.500,00	€ -	Budget € 500 per raadslid p/j voor trainingen
Venlo	100178	Limburg				
Venray	43108	Limburg	€	4.000,00	€ 200,00	
Vianen	19684	Utrecht	€	-	€ -	Geen verordening fractieondersteuning.
Vlaardingen	70433	Zuid-Holland				
Vlagtwedde	16268	Groningen				
Vlieland	1146	Fryslân	€	-	€ -	Geen verordening fractieondersteuning.
Vlissingen	44712	Zeeland	€	1.250,00	€ 250,00	
Vlist	9808	Zuid-Holland	€	750,00	€ 75,00	
Voerendaal	12749	Limburg	€	750,00	€ 375,00	Willen 30% bezuinigen.
Voorschoten	22996	Zuid-Holland				
Voorst	23706	Gelderland	€	2.500,00	€ 200,00	
Vught	25288	Noord-Brabant	€	-	€ -	Geen verordening fractieondersteuning.
Waalre	16543	Noord-Brabant	€	5.000,00	€ 500,00	
Waalwijk	45744	Noord-Brabant				
Waddinxveen	25436	Zuid-Holland	€	1.000,00	€ 125,00	
Wageningen	36695	Gelderland	€	1.000,00	€ -	
Wassenaar	25909	Zuid-Holland		½	½	Totale budget € 26462,00
Waterland	16954	Noord-Holland				
Weert	48332	Limburg				
Weesp	17577	Noord-Holland				
Werkendam	26409	Noord-Brabant	€	2.000,00	€ 100,00	
Wervershoof	8705	Noord-Holland				
West Maas en Waal	18374	Gelderland	€	-	€ -	Geen verordening fractieondersteuning.
Westerveld	19302	Drenthe	€	1.600,00	€ 1.000,00	Staan ter discussie.
Westervoort	15277	Gelderland	€	-	€ -	
Westland	99436	Zuid-Holland	€	15.000,00	€ 1.000,00	zie pagina 22
Weststellingwerf	25802	Fryslân	€	-	€ -	
Westvoorne	14031	Zuid-Holland	€	432,00	€ 161,00	
Wierden	23467	Overijssel		2/29 ste	1/29 ste	Totale budget € 25.000
Wieringen	8674	Noord-Holland				
Wieringermeer	12559	Noord-Holland				
Wijchen	39948	Gelderland				
Wijdemeren	23327	Noord-Holland	€	1.000,00	€ 100,00	
Wijk bij Duurstede	23252	Utrecht	€	674,00	€ 89,84	Bij 1persoonsfractie is het variabel bedrag € 134,29
Winsum	14084	Groningen	€	500,00	€ -	
Winterswijk	29028	Gelderland				
Woensdrecht	21700	Noord-Brabant				
Woerden	48885	Utrecht	€	2.081,00	€ -	
Wormerland	15900	Noord-Holland				
Woudenberg	11744	Utrecht	€	700,00	€ 120,00	
Woudrichem	14378	Noord-Brabant	€	125,00	€ 25,00	
Wûnseradiel	11849	Fryslân		5/8 ste	3/8ste	Budget € 9.000,00
Wymbritseradiel	16051	Fryslân				
Zaanstad	144055	Noord-Holland	€	3.000,00	€ 600,00	zie pagina 23
Zaltbommel	26218	Gelderland				
Zandvoort	16607	Noord-Holland	€	440,00	€ 400,00	Resp. 35% en 65% van ruim € 10.000,00

Zederik	13399	Zuid-Holland				
Zeevang	6297	Noord-Holland	€	500,00	€	100,00
Zeewolde	20773	Flevoland	€	2.000,00	€	540,00 zie pagina 23
Zeist	60383	Utrecht	€	1.500,00	€	75,00
Zevenaer	31809	Gelderland	€	500,00	€	50,00 Geen controle! Op basis van goede trouw.
Zijpe	11566	Noord-Holland				
Zoetermeer	120881	Zuid-Holland				
Zoeterwoude	8193	Zuid-Holland				
Zuidhorn	18478	Groningen	€	500,00	€	-
Zuidplas	40191	Zuid-Holland	€	1.000,00	€	250,00
Zundert	21083	Noord-Brabant				
Zutphen	46953	Gelderland	€	1.500,00	€	150,00
Zwartewaterland	21944	Overijssel				
Zwijndrecht	44312	Zuid-Holland	€	2.500,00	€	250,00
Zwolle	117703	Overijssel	€	2.325,00	€	748,00

Verwijzingen behorend bij het overzicht

Alphen aan den Rijn

Bestedingsmogelijkheden

- de kosten voor bijvoorbeeld het inrichten/instandhouden van een fractie-secretariaat (bureau, computer etc.)
- een fractiesecretaris/-assistent
toelichting: voor een betaalde fractieassistent verlangt de accountant in elk geval een contract. Er kan worden gekozen voor een vast bedrag per maand of declaraties op basis van gewerkte uren en onkosten. De fractie-assistent moet zelf (evt) aangifte doen van de inkomsten bij de belastingdienst, dat is afhankelijk van zijn/haar persoonlijke situatie
- het houden van een fractiespreekuur
- het werken met een fractie e-mail- of telefoondienst
- het opzetten en in stand houden van een fractiewebsite
- facilitaire ondersteuning bij het uitwerken van initiatieven voor de invulling van de volksvertegenwoordigende rol
- het organiseren van bijeenkomsten met inwoners over bepaalde thema's
- het inhuren van een extern adviseur/kosten van het maken van een extern advies (voor zaken die meer politiek getint zijn)
- opleidingen gericht op het functioneren van de fractie als geheel en die door alle fractieleden worden gevolgd

Wat mag er niet worden betaald uit dit budget

Raadsleden ontvangen individueel ook een onkostenvergoeding. Daaruit moeten kosten als representatie, vakliteratuur, contributies verenigingen (bijvoorbeeld Raadslid.Nu), telefoonkosten, bureaunkosten en porti, giften, representatieve ontvangsten aan huis en individuele opleidingen/excursies worden betaald. Het fractieondersteuningsbudget mag ook niet worden gebruikt voor een verkiezingscampagne en niet voor promotiedoeleinden.

Als één raadslid uit een fractie een cursus wil volgen/congres wil bijwonen kan de rekening naar de griffie worden gezonden. De raad beschikt ook over een opleidingsbudget. Informeert u vooraf even of er nog geld beschikbaar is.

Verantwoording

De afrekeningen worden gecontroleerd door een externe accountant. Deze heeft - om de controle efficiënt te kunnen uitvoeren - geadviseerd dat fracties een afzonderlijke rekening openen voor dit budget. De fractie hoeft daarvoor geen aparte rechtspersoon in het leven te roepen. Een bankrekening met eventueel een toevoeging bij de adressering van "fractiesecretariaat" of "penningmeester" is voldoende. Bij de verantwoording moeten de originele facturen en betalingsbewijzen (bankafschriften) worden bijgevoegd. Facturen voor bewonersbijeenkomsten en opleidingen voor de gehele fractie (bijv. fractie

heidagen) moeten worden voorzien van een agenda of toelichting waaruit de aard van de bijeenkomst duidelijk naar voren komt en een deelnemerslijst.

Amersfoort

Per raadslid ontvangt een fractie € 963,97 per zittingsjaar. Daarnaast is per raadslid maximaal € 500 per zittingsjaar beschikbaar voor vorming en scholing (voor gebruik hiervan moet een gemotiveerde aanvraag worden ingediend bij de griffier). Verder kan een raadslid 90% vergoed krijgen van de kosten van de aanschaf van een computer tot een maximum van € 1.350 per zittingsperiode.

Amsterdam: Stadsdeel Centrum

Regeling op de fractieondersteuning 2006

Bijdrage:

1. Elke fractie in de deelraad ontvangt van het stadsdeel een financiële bijdrage in de kosten van de fractiewerkzaamheden.
2. Daartoe draagt iedere fractie zorg dat aan het begin van de bestuursperiode een stichting is opgericht terzake van het beheer van de gelden en in wier statuten staat vermeld dat de enige doelstelling is gericht op fractieondersteuning. De stichting verricht naast deze uitvoering geen andere activiteiten.
3. Het beschikbare budget voor fractieondersteuning wordt voor 50% toegerekend via basisbedragen op grond van het aantal bij verkiezingen in de deelraad gekozen fracties en voor 50% via bedragen per raadslid van een fractie. Het budget wordt elk jaar geïndexeerd voor inflatie.

Bestemming bijdrage:

1. Tenminste tweederde deel van de financiële bijdrage wordt besteed aan de personele ondersteuning van de fractie en daaraan gerelateerde huisvestings- en bureaunkosten. De stichtingen van de fracties voeren een doelmatige en inzichtelijke administratie. De bijdrage wordt in ieder geval niet gebruikt voor:
  - a. betalingen aan politieke partijen, met die partijen verbonden instellingen of natuurlijke personen anders dan ter vergoeding van prestaties (diensten en goederen) geleverd ten behoeve van de fractie op basis van een gespecificeerde declaratie of een contract met daarin een omschrijving van de werkzaamheden;
  - b. giften;
  - c. verkiezingscampagnes;
  - d. uitgaven die bestreden moeten worden uit de vergoedingen die de leden krijgen ingevolge het rechtspositiebesluit voor raads- en commissieleden.
  - e. bestedingen die in strijd zijn met wettelijke en overige regelingen

Asten

Geen toepassing modelverordening. Enkel Ambtelijke bijstand in uren: 125 per fractie en 20 per raadslid. Dus geen financiële vergoeding. Wel heeft de griffier een budget van totaal € 10.000,00 (voor 2010) voor raad en commissieleden: excursies, studiedagen etc., ter beschikking, die op aanvraag gebruikt wordt en op eigen initiatief in overleg met de raad (presidium). Per kwartaal wordt onder meer hierover een verantwoording afgelegd. De raad vindt dit (in elk geval tot nog toe) een uitstekend systeem. De uren worden verantwoord via tijdschrijven een ook per kwartaal verantwoord (zie bijlage 3).

Berkelland

1. Wij volgen de modelverordening van de VNG. We gaan de verordening binnenkort op een aantal kleine punten aanpassen en we gaan de controle wat aanscherpen om zoals u zelf schrijft ongewenste situaties te voorkomen. Wij willen wat duidelijker zijn in de bestedingsdoeleinden. Overigens hebben wij niet de indruk dat er willens en wetens sprake is van "creatief boekhouden", maar meer van een gebrek van kennis over de mogelijkheden en onmogelijkheden (wat valt onder de onkostenvergoeding en wat valt onder de fractievergoeding en wat zal de politieke partij uit eigen middelen moeten bekostigen).
2. Het jaarlijkse budget wordt voor 2/3e deel verdeeld over de raadsfracties en voor 1/3e deel over het aantal raadsleden. Uitgaande van de huidige situatie met een door de raad vastgesteld budget van € 60.000 per jaar zou een fractie per jaar een vergoeding krijgen van € 6428,57 en per fractielid € 517,24.

Bodegraven

In Bodegraven is gekozen voor een stringentere benadering van de vergoedingen voor fractiekosten, dan in de modelverordening van de VNG. In navolging van onze buurgemeente Alphen aan de Rijn is gekozen voor een declaratiesysteem voor werkelijk gemaakte kosten in tegenstelling tot het overmaken van een bedrag per fractie. Er is geen vast en variabel deel. Er is een budget van 7.100,- euro, naar zetelaantal te verdelen over de zeven fracties in de gemeenteraad met in totaal 17 zetels. Dit met dien verstande dat het bedrag op de rekening van de gemeente blijft staan en aantoonbaar voor het functioneren van de fractie gemaakte kosten hierop kunnen worden gedeclareerd. Zo wordt vermenging van gelden met die van de partij als vereniging voorkomen.

Boxmeer

De Verordening fractieondersteuning gemeente Boxmeer is nader uitgewerkt in een document, getiteld Juiste verantwoording, destijds opgesteld in overleg met de accountant en eveneens laatstelijk gewijzigd bij raadsbesluit d.d. 29 november 2007. Daarnaast geldt de Relatie met de onkostenvergoeding

op basis van het rechtspositiebesluit. In dit document is aangegeven welke posten zoal voor onkostenvergoeding in aanmerking komen. De gegeven opsomming is overigens niet limitatief. Er mag geen overlap bestaan tussen de verordening fractieondersteuning en het rechtspositiebesluit.

De hoogte van het fractiebudget wordt als volgt bepaald

De vergoeding per fractie per jaar bedraagt € 500,00, te vermeerderen met een bedrag van € 250,00 per raadslid per jaar. Voorts geldt een extra vergoeding voor kopieerkosten ten behoeve van de fractie/achterban, ten bedrage van € 200,00 per raadslid per jaar. Tot voor kort bestond ook een vergoeding voor vergaderkosten van respectievelijk € 250,00 per fractie en € 150,00 per raadslid per jaar, maar deze vergoeding is met ingebruikname van het nieuwe gemeentehuis per april 2010 komen te vervallen.

Den Haag

Fractievergoeding op jaarbasis 1.5 miljoen + fractiekamer en computer/telefoon/fax. Dit is inclusief het budget vorming/opleiding raadsleden dat elke gemeente krijgt, dat budget is onderdeel van fractiebudget gemaakt. Geen vergoeding vanuit het fractiebudget naar raadslid, dit is wettelijk NIET toegestaan i.v.m. wettelijke onkostenvergoeding die raadslid al ontvangt. Alleen V/O kosten mogen aan raadsleden worden betaald door de fractie.

Emmen

De fracties een uurvergoeding ad € 22,- toe te kennen voor personele ondersteuning van zowel de fractie als van een individueel fractielid van elk 1 uur per week (kosten € 53.768,-).

Deze verordening regelt de financiële tegemoetkoming aan in de gemeenteraad van Emmen zittende politieke groeperingen (fracties). De vergoeding is bestemd als tegemoetkoming in de kosten van het functioneren van de fracties die rechtstreeks zijn verkozen in de raad van de gemeente Emmen en dient te worden besteed ter versterking van hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol.

Enschede

1. Fracties besteden de tegemoetkoming om hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol te kunnen uitvoeren.
2. De tegemoetkoming dient als een bijdrage in de navolgende kostensoorten:
  - a. reis-, verblijf- en andere kosten, gemaakt door de fractie of door fractieleden in verband met bijeenkomsten van raadsfracties of politieke partijen, in opdracht van de fractie bijgewoond;
  - b. bureaunkosten van de fractie, waaronder begrepen die van abonnementen op bestuurlijke tijdschriften en losbladige uitgaven en van aankoop

van bestuurlijke boeken en andere informatiedragers op naam van de fractie;

- c. scholingskosten voor de fractieleden of de fractie, door de fractie of door fractieleden in opdracht van de fractie gemaakt;
  - d. contributies en kosten van donateurschappen van de fractie;
  - e. kosten van assistentie van de fractie;
  - f. overige kosten, uitsluitend voor zover deze verband houden met het optreden van raadsfractie in of buiten de Gemeenteraad en deze door de fractie of door fractieleden in opdracht van de fractie zijn gemaakt.
3. De tegemoetkoming mag uitsluitend worden aangewend ter dekking van de in lid 2 genoemde kosten.
4. De tegemoetkoming mag niet gebruikt worden ter (gedeeltelijke) bekostiging van:
- a. uitgaven die in strijd zijn met wettelijke bepalingen en overige regelingen;
  - b. betalingen aan politieke partijen, met politieke partijen verbonden instellingen of natuurlijke personen anders dan ter vergoeding van prestaties (diensten of goederen) geleverd ten behoeve van de fractie op basis van een gespecificeerde, reële declaratie;
  - c. giften;
  - d. uitgaven welke dienen bestreden te worden uit vergoedingen die de leden ingevolge het rechtspositiebesluit raads- en commissieleden toekomen.

Goedereede

De verordening is vastgesteld op 23 januari 2003. Het bedrag per fractie en per raadszetel bedroeg aanvankelijk respectievelijk 1000 euro en 100 euro. Per 29 januari 2004 gewijzigd in respectievelijk 500 euro en 50 euro. Na een hoop gedoe (niet alle fracties wilde de bijdrage ontvangen en discussie over de besteding van het geld door de fracties die de bijdrage wel ontvingen) is op 2 november 2006 door de gemeenteraad besloten de tekst van de verordening in tact te laten maar om zowel het bedrag per fractie als het bedrag per raadszetel op 0 vast te stellen. Tegelijkertijd is besloten om een bedrag te reserveren in de begroting voor algemene raadsbijeenkomsten.

Haarlemmermeer

De fracties, zoals bedoeld in artikel 5 van het Reglement van Orde, ontvangen jaarlijks een financiële bijdrage als tegemoetkoming in de kosten voor het dagelijkse functioneren van de fractie (fractievergoeding) en voor hun politieke werkzaamheden (fractieondersteuning). Het daarvoor beschikbare bedrag wordt jaarlijks voor 1 december door de raad vastgesteld. Elke fractie ontvangt een vaste basis gebaseerd op de helft van het totale bedrag dat is gereserveerd voor fractievergoeding, gedeeld door het aantal fracties zoals deze zijn gevormd op grond van de verkiezingsuitslag. Daarnaast wordt het reste-

rende bedrag naar rato (aantal raadsleden) per fractie verdeeld. Elke fractie ontvangt ook een vaste basis gebaseerd op de helft van het totale bedrag dat is gereserveerd voor fractieondersteuning, gedeeld door het aantal fracties zoals deze zijn gevormd op grond van de verkiezingsuitslag. Daarnaast wordt het resterende bedrag naar rato (aantal raadsleden) per fractie verdeeld.

Toelichting:

De fracties wordt grotendeels de vrijheid gelaten wat betreft de inhoudelijke besteding van de fractieondersteuning. Voorwaarde is wel dat de bijdrage besteed wordt aan raadswerkzaamheden. In ieder geval vallen activiteiten van verkiezingscampagnes niet onder artikel 2, omdat daarmee rechtsongelijkheid zou ontstaan met partijen die niet in de raad vertegenwoordigd zijn. Het totaal bedrag aan fractievergoeding bedraagt op jaarbasis 21.400 euro en voor de fractieondersteuning 200.000 euro.

Maassluis

Wij hebben gedeeltelijk gebruik gemaakt van de modelverordening van de VNG voor wat betreft het onderdeel ambtelijke bijstand. De raad heeft de fractievergoeding in 2006 afgeschaft, juist i.v.m. de rompslomp rond bonnetjes, accountantscontrole e.d.. Wel zal de discussie met de nieuwe raad opnieuw worden gevoerd.

Moerdijk

Component vergaderkosten:

- a. indien fractievergaderingen in het gemeentehuis worden gehouden: gratis gebruik inclusief koffie en thee.
- b. indien fractievergadering buiten het gemeentehuis worden gehouden: € 130 per fractie per jaar, plus € 25 per raadszetel.

Pekela

De gemeenteraad van Pekela heeft er indertijd voor gekozen de in artikel 33 van de Gemeentewet bedoelde steun zo te regelen dat de raadsgriffier aangesproken kan worden op het verlenen van de daar bedoelde steun. Dat is gebeurd op grond van de overweging, dat dit voor deze gemeente de meest doelmatige en effectieve wijze is om vorm en inhoud te geven aan vermeld wetsartikel. De keuze van de raad houdt in dat de griffier ook aangesproken kan worden op het verlenen van de in het 2e lid van artikel 33 bedoelde bijstand aan raadsleden en -fracties.

Rhenen

De verordeningen ambtelijke bijstand en fractieondersteuning zijn in 2003 door de raad vastgesteld. Het onderdeel fractieondersteuning is in 2006 door de raad ingetrokken i.v.m. de hoge fraude gevoeligheid en een slepende bon-

netjes kwestie. In de komende raadsperiode is het de opzet om te komen tot een heldere en goed toepasbare verordening.

Rotterdam

Gemengde kosten, kosten die zowel het fractiebelang als het partijbelang dienen, kunnen volledig worden bekostigd uit de tegemoetkoming, indien het fractieaandeel in deze kosten 80% of meer bedraagt. Ingeval het fractieaandeel lager is dan deze grens, wordt het partijaandeel verrekend.

Uitbetaling van de voorschotten ten gunste van de fractie vindt plaats door overschrijving op de bank- of girorekening van de stichting die, zoals blijkt uit de statuten, de ondersteuning van een fractie ten doel heeft.

Rotterdam: Deelgemeente Feyenoord

Het in de begroting opgenomen bedrag wordt verdeeld in een vaste component en een variabele component in de verhouding 67% respectievelijk 33%. Bestedingsdoelen zijn onder andere: het bekostigen van fractiemedewerker, inhuur externe expertise, vergoeding voor geleverde diensten van politieke partijen (specificaties toevoegen), representatie van de fractie, fractiecommunicatie, kantoorkosten voor de fractie, fractiebijeenkomsten buiten het deelgemeentekantoor, diner/lunch gerelateerd aan vergaderingen. Indien er kosten zijn die niet genoemd worden, zal het presidium om een uitspraak gevraagd worden. Het totale budget bedraagt € 52.000 per jaar.

Rotterdam: deelgemeente IJsselmonde

Omvang en Verdeling tegemoetkoming

1. De deelraad bevordert dat op de begroting jaarlijks een bedrag wordt opgenomen voor fractieondersteuning. Het in de begroting opgenomen bedrag wordt verdeeld in een vaste component en een variabele component in de verhouding 6/10 respectievelijk 4/10.
2. De vaste component wordt gelijkmatig verdeeld over de fracties die na de deelraadsverkiezingen in de deelraad vertegenwoordigd zijn.
3. Van het voor de variabele component beschikbare bedrag komt 1/25 deel aan de fractie toe voor ieder deelraadslid dat de fractie telt.
4. De in lid 2 genoemde componenten volgen de bewegingen van de salarissen van ambtenaren in de sector gemeenten.

Toelichting

Dit artikel regelt de omvang en de verdeling van het jaarlijks beschikbaar gestelde budget voor fractieondersteuning. Allereerst wordt het beschikbare budget in de begroting verdeeld in een vaste en een variabele component. In IJsselmonde is ervoor gekozen om te kiezen voor een relatief grote vaste component. Dit is in het voordeel van met name de kleine fracties. Doel van

deze verdeling is om te garanderen dat iedere fractie een bepaalde basiskwaliteit aan fractieondersteuning kan ontvangen. 60% van het budget wordt gelijkmatig verdeeld over alle fracties die in de deelraad zitting hebben. Bedraagt het budget 100.000 euro en bestaat de deelraad uit 5 fracties dan ontvangt iedere fractie $(100000 \cdot 0,6) / 5 = 12.000$ euro. De overige 40% van het budget vormt de variabele component. Deze wordt gedeeld door het aantal raadsleden in de deelraad en vervolgens ontvangt iedere fractie voor ieder raadslid dat de fractie telt een deel. Volgens het voorbeeld hierboven bestaat de variabele component uit 40.000 euro. Een fractie van 5 leden ontvangt dan vanuit de variabele component: $(40.000 / 25) \cdot 5 = 8.000$ euro. De tegemoetkoming bestaat voor deze fractie dan uit $12.000 + 8.000 = 20.000$ euro.

Bestedingsdoelen

Fracties zijn in hoge mate vrij voor wat betreft de besteding van de tegemoetkoming. De kaders waarbinnen geoorloofde bestedingsdoelen zich bevinden hebben een duidelijke relatie met de werkzaamheden die gericht zijn op de eigen fractie en deelraad. Dit betekent dat de besteding gerelateerd moet kunnen worden aan een van de duale taken van de deelraad van IJsselmonde: kaderstellen, volksvertegenwoordigen of controleren. Om eventuele misverstanden te voorkomen is een aantal bestedingsdoelen genoemd waaraan de tegemoetkoming in ieder geval niet mag worden besteed. Gezien de onduidelijkheden ten aanzien van de geoorloofde bestedingsdoelen heeft het presidium in haar vergadering van 11 december 2008 over de besteedbare doelen nadere specificaties gegeven.

Onderstaande onderdelen zijn als een geoorloofde uitgave op basis van de fractievergoeding te kenmerken:

- Kosten in verband met het voorbereiden van het fractiebeleid; zoals presentaties, bijeenkomsten en beleidsonderzoek
- Kosten in verband met het uitdragen fractiebeleid; het gaat dan om het informeren van het publiek over de vraag waar de fractie voor staat. Als het gericht is op het bereiken van een stemcommitment (als het publiek overgehaald wordt om op de partij te gaan stemmen) mogen de kosten niet ten laste komen van de fractievergoeding.
- Huren van marktkraam en gebruik van feestartikelen/gasfles
- Doorberekende kosten voor nieuwsbrieven en website; zolang er geen duidelijke partijpromotie plaatsvindt
- Inzet van vrijwilligers; Geoorloofde uitgave, mits men voldoet aan de wettelijke regelgeving. De fracties dienen zelf te borgen dat er wordt voldaan aan de regelgeving.

Onderstaande onderdelen zijn *niet* als een geoorloofde uitgave o.b.v. de fractievergoeding te kenmerken:

– *Huren van bijeenkomstruimte*

Niet geoorloofde uitgave, mits het niet mogelijk is om één van de toegewezen ruimten in het deelgemeentekantoor te gebruiken. In deze situatie kunnen fracties een ruimte huren in overleg met de griffier en de voorzitter van de deelraad.

Verantwoordelijkheid over het voldoen of niet aan deze criteria ligt bij de fracties zelf. Per fractie is het aan te bevelen hiervoor een kascommissie aan te stellen als controle op de besteding van de fractiegelden. De voorzitter van de deelraad en de griffier toetsen de uitgave van de fracties marginaal. De in artikel 4, lid 2d uitgesloten bestedingen betreffen kosten die reeds gedekt worden door de vergoeding die ieder deelraadslid al krijgt. Dit zijn de zogenaamde niet-declarabele individuele kosten, te weten: representatie, vakliteratuur, contributies, en lidmaatschappen, telefoon- en bureaunkosten, portiekosten, zakelijke giften, bijdragen aan fractiekosten, ontvangsten thuis en excursies. De in artikel 4, lid 2e uitgesloten cursussen, lezingen, seminars en opleidingen voor raads- en commissieleden en burgerraadsleden worden *aan het collectief* van de deelraad aangeboden (de z.g. raadsbrede in-company-cursus), op basis van jaarlijks beschikbaar gestelde budgetten.

Verantwoording

Het spreekt voor zich dat de fracties verantwoording afleggen voor de besteding van de tegemoetkoming. In de rekening worden de uitgaven duidelijk zichtbaar gemaakt en wordt aangegeven voor welk doel de uitgave is gedaan. De griffier of zijn plaatsvervanger controleert de rekeningen. De voorzitter van de deelraad stelt vervolgens de afrekening vast en rapporteert aan het presidium.

Terschelling

Budgetten raad:

In de begroting heeft de raad verschillende budgetten. In de begroting 2010 is het totale budget dat al jaren beschikbaar is voor de raad herschikt.

Post	Begroting 2010
430000: personeel van derden*	€ 2.000
434304: reis- en verblijfkosten	€ 400
434309: overige uitgaven**	€ 8.200

* Oorsprong: 4 x € 2.100 (t/m begroting 2005 stond hier tussen haakjes bij: "fractieondersteuning"). Is echter lastig 'vrij' te besteden, want de gemeente probeert deze post strikt te hanteren, om de kosten van externe inhuur binnen de perken te houden.

** Hieronder vallen congressen, trainingen en overige uitgaven. In gedachten kunnen we dit verder uitsplitsen, bijv. € 1.000 per fractie voor fractiekosten en individuele congresbezoeken; € 3.000 voor gezamenlijke trainingen en € 1.200 voor overige uitgaven.

Verantwoordingsdocument fractievergoeding

Partij:

Fractieondersteuning: Fractie-Assistent; Externe Ondersteuning Fractieontwikkeling; Heidagen/weekenden; Externe Onderzoeken;

Opleidingen opvolgers

Fractiebijeenkomsten: Overleg/kosten i.v.m. VJN; Overleg/kosten i.v.m. begroting; Bijeenkomsten voor burgers; Werkbezoeken.

Representatiekosten: Abonnementen; Cadeaus / Presentjes; Website; Fractienieuws.

Administratie- en kantoorkosten: Kantoorkosten; Administratieve kosten.

Tytsjerksteradiel

Tabel fractieondersteuning

WEL	NIET
Raadswerkzaamheden (m.n. politiek getinte)	Uitgaven in strijd met wettelijke bepalingen en overige regelingen
Personele ondersteuning (secretarieel, organisatorisch, inhoudelijk, onderzoek, coaching)	Betalingen aan politieke partijen, daarmee verbonden instellingen of natuurlijke personen, geen verkiezingscampagnes of partijbelangen
Inhuren van (externe of ambtelijke) adviseurs	Giften
Opzetten en onderhouden van een website	Uitgaven welke dienen bestreden te worden uit de raadsvergoedingen (geen aanvulling op raadsvergoedingen)
Financiële en facilitaire ondersteuning bij uitwerken van initiatieven volksvertegenwoordigende rol	Individuele/persoonlijke onkosten raadsleden (cursussen, congressen, opleidingen)
Organiseren bijeenkomsten (zaalhuur, organisatie, publiciteit)	Controle of contra-expertise
Fractie excursies, werkbezoeken e.d.	Individuele administratiekosten
Opleidingen gericht op functioneren v.d. fractie als geheel	Presentjes/bloemen/kaarten e.d. t.b.v. relaties
Administratiekosten t.b.v. gehele fractie	Lief en leed
Fractievergaderingen op locatie	Ontvangst andere raads- en/of statenfracties
Fractieweekenden e.d.	Cursussen / trainingen steunfractieleden
Onkosten steunfractieleden	Digitale camera
Fractie Nieuwsbrief	
Reclame op Kabel TV e.d.	

Toelichting:

- WEL = de betreffende kostensoorten mogen wel worden betaald vanuit de door de gemeente beschikbaar gestelde jaarlijkse bijdrage voor fractieondersteuning
- NIET = de betreffende kostensoorten mogen niet worden betaald vanuit de door de gemeente beschikbaar gestelde jaarlijkse bijdrage voor fractieondersteuning.

Utrechtse Heuvelrug

De regeling fractieondersteuning gemeente Utrechtse Heuvelrug is niet 1 op 1 de modelverordening. Wij hebben gekozen voor een regeling, waarbij fracties tot een jaarlijks maximum kosten kunnen declareren of facturen door de gemeente laten voldoen (dat laatste kan nl. een btw-voordeel voor de fractie opleveren).

Westland

Besteding

1. Fracties besteden de bijdrage om hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol te versterken, zoals ten behoeve van: personeel fractiesecretariaat;
  - a. vergoedingen aan steunraadsleden, die extra werk voor de fractie doen;
  - b. materiële voorzieningen fractiesecretariaat;
  - c. overige huishoudelijke faciliteiten (zoals consumpties en lief en leed uitgaven);
  - d. representatie fractie;
  - e. communicatie fractie;
  - f. klassikale opleidingskosten;
  - g. inhuren van extern advies en expertise.
2. De bijdrage mag niet gebruikt worden ter bekostiging van:
  - a. uitgaven die in strijd zijn met wettelijke bepalingen en overige regelingen;
  - b. betalingen aan politieke partijen, met politieke partijen verbonden instellingen of natuurlijke personen anders dan ter vergoeding van prestaties (diensten of goederen) geleverd ten behoeve van de fractie op basis van een gespecificeerde, reële declaratie;
  - c. giften en leningen;
  - d. buitenlandse reizen;
  - e. uitgaven ten behoeve van raadsleden of ondernemingen of instellingen waarover raadsleden middelijk of onmiddelijk zeggenschap hebben;
  - f. activiteiten en middelen die verband houden met de verkiezing of herverkiezing van raadsleden;
  - g. uitgaven welke dienen bestreden te worden uit vergoedingen die de leden ingevolge het rechtspositiebesluit raads- en commissieleden toekomen;

- h. individuele scholing aan raads- en commissieleden (hierin voorziet artikel 7 van de verordening rechtspositie raads- en commissieleden).

Zaanstad

Hoofdstuk 2: Fractieondersteuning

Artikel 11

1. Alle fracties ontvangen jaarlijks een financiële bijdrage als tegemoetkoming in de kosten die nodig zijn om de fractie goed te laten functioneren alsmede ter bestrijding van de onkosten die in verband met het raadslidmaatschap worden gemaakt. Deze bijdrage bestaat uit een vast deel van 3000,-- euro voor elke fractie. Daarnaast ontvangt elke fractie een bedrag van 600,-- euro per raadszetel.
2. De raad bepaalt jaarlijks bij de begroting of de in lid 2 genoemde bedragen dienen te worden gewijzigd.
3. Het bedrag van de in het eerste lid bedoelde tegemoetkoming per raadslid wordt berekend aan de hand van het aantal leden, dat elke fractie in de eerste vergadering van de raad in een nieuwe zittingsjaar telt, opengevalen en niet vervulde plaatsen daarbij inbegrepen.
4. De tegemoetkoming wordt slechts uitgekeerd, indien voldaan wordt aan het gestelde in artikel 14, derde lid.

Artikel 12

1. Indien tijdens de zittingsduur, als bedoeld in artikel C4 van de Kieswet, een of meer raadsleden, die deel uitmaken van een fractie, na mededeling aan de voorzitter van de raad als zelfstandige fractie(s) gaan optreden, heeft (hebben) zij, met ingang van de eerste van de maand volgende op die, waarin de mededeling is gedaan, slechts aanspraak op dat deel van de tegemoetkoming dat gevormd wordt door de vergoeding per fractielid, zijnde ten hoogste 600,-- euro per lid.
2. Indien tijdens een zittingsjaar meer fracties als één fractie gaan optreden, na mededeling aan de voorzitter van de raad, heeft deze nieuwe fractie aanspraak op de in artikel 11, lid 2 genoemde tegemoetkoming, met ingang van de eerste van de maand, volgende op die, waarin de mededeling is gedaan.
3. Indien tijdens een zittingsjaar, een lid van een fractie zich aansluit bij een andere bestaande fractie, na mededeling aan de voorzitter van de raad, hebben de betrokken fracties met ingang van de eerste van de maand volgende op die waarin die mededeling is gedaan aanspraak op de hun ingevolge artikel 11, lid 2 toekomende tegemoetkoming, met inachtneming van hun nieuwe aantal leden.

Artikel 13

Fracties besteden de bijdrage in het bestrijden van de onkosten die door fractie en raadsleden in verband met het raadslidmaatschap worden gemaakt en ter bevordering van het functioneren van hun fractie alsmede om

hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taak te versterken.

Artikel 14

1. Elke fractievoorzitter doet mededeling aan de voorzitter van de raad omtrent de persoon aan wie de zijn/haar fractie toekomende vergoeding dient te worden uitbetaald.
2. Eens per kwartaal wordt een vierde deel van de aan elke fractie toekomende vergoeding uitbetaald;
3. Na afloop van elk kalenderjaar, doch uiterlijk voor 1 maart, zendt elke fractie een verslag omtrent de wijze waarop de vergoeding aan de betreffende fractie in dat jaar werd besteed, aan de voorzitter van de raad.

Zeewolde

Voorts is er jaarlijks een apart budget ad € 4.000,- beschikbaar, dat voor 60% gelijkelijk over de fracties wordt verdeeld en voor 40% naar rato van het aantal zetels.

Bijlage 1:

Houten

Artikel 5

1. Onder fractie wordt in deze verordening verstaan: leden van de raad, die door het centraal stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn verklaard en de personen die door de raad zijn benoemd tot commissielid zoals bedoeld in artikel 82 van de gemeentewet. De commissieleden nemen namens de fractie deel aan de rondetafelgesprekken.
2. De fracties ontvangen jaarlijks een financiële bijdrage als tegemoetkoming in de kosten voor het functioneren van de fractie.
3. Deze bijdrage bestaat uit een vast deel voor elke fractie (2/3 van het totaal beschikbare budget wordt gelijkelijk over de fracties verdeeld). Daarnaast ontvangt elke fractie een bedrag per raadszetel (in totaal: 1/3 van het totaal beschikbare budget).
4. De hoogte van deze bijdrage wordt jaarlijks door de raad bepaald bij de vaststelling van de gemeentebegroting voor dat jaar.

Toelichting Artikel 5

In lid 1 wordt een definitie gegeven van een fractie in de zin van deze verordening. De Gemeentewet kent geen definitie van het begrip "fractie", maar gaat onder andere in artikel 33, tweede lid, wel uit van het bestaan van in de raad vertegenwoordigde groeperingen. In artikel 6 van het Reglement van orde is bepaald dat leden van de raad, die door het centraal stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn verklaard, bij de aanvang van de zitting als één fractie worden beschouwd. Is onder een lijstnummer slechts één lid verkozen, dan wordt dit lid als een afzonderlijke fractie beschouwd. In Houten wordt het begrip fractie echter nog breder uitgelegd. Iedere fractie mag volgens het instellingsbesluit raadscommissies 3 kandidaten voordragen ter benoeming als commissielid. Deze kandidaten dienen wel op de kieslijst van de desbetreffende partij te hebben gestaan bij de laatst gehouden gemeenteraadsverkiezingen. Na een periode van twee jaar van de betreffende raadsperiode kan elke fractie die aan de verkiezingen heeft meegedaan, bij wijze van uitzondering één vertegenwoordiger van buiten de kandidatenlijst van die fractie voordragen. In Houten bestaat een fractie dus uit de gekozen raadsleden en de mensen die benoemd zijn door de raad tot commissielid. De bepaling van de definitie is van belang voor de beoordeling van de verslagen van de fracties. Binnen het seniorenconvent is bijvoorbeeld afgesproken dat een fractie in het kader van teambuilding eenmaal per jaar uit eten mag gaan. Er wordt dan vanuit gegaan dat een dergelijke bijeenkomst de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taak van de fractie versterkt. Bij een fractie die uit twee raadsleden bestaat kunnen dus maximaal 5 mensen de kosten van hun deelname aan een dergelijke bijeenkomst declareren ten laste van de fractievergoeding. Fractieondersteuning vindt zijn vorm in een financiële on-

dersteuning. De hoogte van het budget voor fractieondersteuning wordt in de gemeentebegroting opgenomen en dus door de raad vastgesteld. De fractieondersteuning bestaat uit een vast (1/3) en een variabel (2/3) deel. Het vaste deel garandeert dat elke fractie de kans krijgt zich te laten ondersteunen, omdat het functioneren als fractie, ongeacht de omvang daarvan, nu eenmaal een minimum aan kosten met zich meebrengt. De rest van het budget wordt toegekend op basis van het aantal zetels waarover een fractie beschikt. Een grotere fractie vertegenwoordigt meer inwoners van Houten en heeft dus ook een groter recht op ondersteuning.

Toelichting Artikel 6

Artikel 6 bepaalt waaraan de fractievergoeding mag worden besteed. Uitgangspunt is dat het bestede geld bijdraagt aan het versterken van de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol van de fractie. De vraag is welke kosten hier dan onder vallen en welke kosten niet. Deze vraag is makkelijker te stellen dan te beantwoorden. Er zal altijd een grijs gebied blijven. Toch kan op basis van de bestaande regelgeving in de meeste gevallen wel worden bepaald wat wel en niet is toegestaan. Hierbij is niet alleen de tekst van de verordening van belang, maar ook het rechtspositiebesluit raads- en commissieleden en de verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden gemeente Houten 2006 (vastgesteld bij raadsvoorstel 2006-126). Het besluit en de verordening zijn onder meer gebaseerd op artikel 95 e.v. Gemeentewet (hoofdstuk VI, Geldelijke voorzieningen ten behoeve van de leden van de raad en commissies). In de praktijk blijkt dat er drie terreinen zijn die een nadere toelichting behoeven:

1. fractievergoeding in de relatie met het partijbestuur;
2. fractievergoeding in de relatie tot de vergoedingen voor raads- en commissieleden;
3. fractievergoeding in relatie tot communicatie met het publiek;

Ad. 1: Relatie met het partijbestuur

Geld moet worden ingezet ten dienste van de fractie. In de meeste politieke partijen is er in iedere afdeling een partijbestuur en een fractie. Het bestuur organiseert ledenvergaderingen, is belast met het samenstellen van de kandidatenlijst, het voeren van de verkiezingscampagnes (samen met de kandidaten) enz. Al deze activiteiten hebben geen directe relatie met de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taak van de fractie en daarom mogen de kosten niet worden voldaan uit de fractievergoeding. Als het partijbestuur zelfstandig iets organiseert betekent dat vrijwel per definitie dat er geen vergoeding mogelijk is. De fractie kan echter ook zelf bijeenkomsten organiseren. Bij deze bijeenkomsten kan het dan gaan om informatieverstrekking (waar staat de fractie voor, welke politieke lijn heeft de fractie op een bepaald dossier) of om het inwinnen van informatie (wat vinden de inwoners van Houten van een bepaald onderwerp). De kosten van dit soort bijeenkomsten komen wel in aanmerking voor vergoeding, waarbij de bijeenkomst wel

een bredere doelgroep moet hebben dan alleen de leden van de eigen partij. Er moet altijd een relatie te leggen zijn met de gemeentepolitiek. Een thema-bijeenkomst over de Amerikaanse presidentsverkiezingen of over de landelijke politiek kan niet uit de vergoeding worden betaald. Fractie en bestuur kunnen ook samen een bijeenkomst organiseren. In dat geval moet in redelijkheid worden vastgesteld welke kosten ten laste van de vergoeding worden gebracht, waarbij de maatstaf is dat de kosten verband moeten houden met de taken van de fractie.

Ad.2: Relatie tot de raads- en commissieleden

De gemeentewet, het rechtspositiebesluit raads- en commissieleden en de verordening van de gemeente Houten regelen nauwkeurig welke bedragen worden uitbetaald aan raads- en commissieleden. Raadsleden ontvangen een bedrag aan salaris en een bedrag aan onkosten. Volgens ledenbrief Lbr. 07/89 van het college voor arbeidszaken van de VNG moeten uit de vergoeding de volgende kosten worden betaald: "Representatie, vakliteratuur, contributies en lidmaatschappen, bureaunkosten en porti, zakelijke giften, ontvangsten, excursies. Voor wethouders en raadsleden zijn in de onkostenvergoeding nog twee componenten opgenomen: telefoonkosten en bijdrage aan fractiekosten." Buiten de onkostenvergoeding om mag een raadslid geen geld ontvangen van de gemeente, dus ook niet via de fractievergoeding. Niet toegestaan zijn (onder meer):

- vergoedingen aan een raadslid voor het beheren van de website;
- vergoedingen aan een raadslid voor het voeren van het secretariaat van de fractie;
- vergoedingen voor onkosten die uit de reguliere onkostenvergoeding dienen te worden gedekt;
- vergoedingen voor individuele scholing;
- andere vergoedingen die worden beschreven in het rechtspositiebesluit en de verordening.

Het feit dat raadsleden geen vergoeding mogen ontvangen, wil niet zeggen dat de voornoemde kostenposten in het geheel niet voor vergoeding in aanmerking komen. Kosten voor het beheren van een website *door anderen* komen wel voor vergoeding in aanmerking, net als kosten voor het voeren van een secretariaat door iemand die geen raadslid is. Als de fractie als geheel zich schoolt (debattraining, presentatietechnieken, snel lezen enz.) dan kan dit eveneens worden gedekt uit de fractievergoeding. Voor individuele raadsleden geeft de "Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden gemeente Houten 2006" voor het volgen van cursussen, congressen, seminars en symposia een regeling in artikel 7. Daar is bepaald dat voor dit soort gevallen een gemotiveerde aanvraag dient te worden ingediend, voorzien van inhoudelijke informatie en een kostenspecificatie. Deelname dient van belang te zijn voor de vervulling van het raadslidmaatschap. Onduidelijk is bij wie de aanvraag dient te worden ingediend en wie deze dient te beoor-

delen. In de toelichting bij dit artikel is gesteld dat bij de aanvraag kan worden vermeld of de fractievoorzitter van de betreffende fractie deze aanvraag steunt. Het ligt voor de hand dat in eerste instantie de griffier belast zal zijn met de beoordeling, omdat deze ook budgethouder is. Mochten er verschillen van inzicht bestaan dan kan de aanvraag worden voorgelegd aan het seniorenconvent. Bij een volgende herziening verdient het aanbeveling de te volgen procedure nader te omschrijven.

Ad. 3: Relatie tot communicatie

Fracties communiceren in het kader van hun volksvertegenwoordigende rol met de burgers. Hier kunnen verschillende communicatiemiddelen voor worden ingezet. Telkens dient er te worden bedacht dat het gaat om het versterken van de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol van de raad. Met name in verkiezingstijd is dit een probleem. Vaak zijn raadsleden tegelijk ook kandidaat voor de volgende periode. In de verkiezingsperiode dient men dus terughoudend te zijn met het gebruik van de fractievergoedingen. Voorkomen moet worden dat partijen die al in de raad vertegenwoordigd zijn extra middelen uit gemeenschapsgeld kunnen inzetten voor hun campagne, terwijl partijen die nog niet in de raad vertegenwoordigd zijn, dat niet kunnen. Uiteraard is er ook hier een grijs gebied. Een verkiezingskrant mag niet worden betaald uit de fractievergoeding, een krant waarin staat vermeld wat de fractie in de afgelopen jaren heeft bereikt, mag weer wel. Bij uitingen moet duidelijk zijn dat het gaat om een uiting van de fractie van de partij en er dient een relatie te zijn met de gemeentepolitiek van Houten. Voorbeelden van kosten die in ieder geval voor vergoeding in aanmerking komen:

- De kosten van een fractieassistent voor de secretariële ondersteuning;
- zaalhuur in verband met een wijkbijeenkomst;
- training en opleiding van de voltallige fractie;
- een fractiebezoek aan een andere gemeente;
- kosten die verband houden met de jaarlijkse activiteitenmarkt (maar niet de kosten van flyers die van de landelijke partij afkomstig zijn);
- kosten van een ludieke actie gerelateerd aan een actueel politiek onderwerp (het uitdelen van parkeerschijven i.v.m. de bespreking van het parkeerbeleid)

De beoordeling van de besteding van de fractievergoeding verloopt als volgt:

- a ontvangst griffie van de fractieverslagen;
- b in opdracht van de griffie beoordeelt de financieel controller van de griffie samen met de griffier de fractieverslagen;
- c terugkoppeling beoordeling naar de individuele fracties;
- d mogelijkheid tot aanpassen van de fractieverslagen;
- e bespreking van de fractieverslagen in het seniorenconvent;
- f vaststellen van de fractieverslagen door de gemeenteraad;
- g berichten aan fracties over raadsbesluit en eventuele terugvordering.

Bijlage 2:

Informatie over fractieondersteuning

Overzicht bijdragen

Gemeente/deelraad	Totaal budget fractieondersteuning	Aantal fracties momenteel	Aantal raadsleden	Per fractie	Per lid	Bijzonderheden
Aalsmeer	€ 26.000	4	19	€ 2.925	€ 753	45% verdeeld over fracties 55% verdeeld over zetels
Amsterdam	€ 1.568.200	6	45	€ 156.820	€ 13.939	Drie vijfde te besteden aan personele ondersteuning fractie en daaraan gerelateerde bureaunkosten. Bedragen worden uitgekeerd aan stichtingen.
Haarlem	€ 76.140	10	39	€ 4.545	€ 787	Twee derde te besteden aan personele ondersteuning fractie en daaraan gerelateerde bureaunkosten. Daarnaast cursusgelden: € 780 per fractie en € 260 per lid
Haarlemmerliede c.a.	nihil	4	11	-	-	Recht op faciliteiten is wel in verordening geregeld.
Heemstede	nihil	7	21	-	-	
Landsmeer	€	7	15	€ 500	€ 100	
Ouder-Amstel	€ 11.470	4	15	€ 1.912	€ 255	2/3 verdeeld over fracties. 1/3 over leden. Presentiegelden van fractie-assistenten hieruit te betalen
Uithoorn	€ 12.420	5	21	€ 1.242	€ 296	1/2 verdeeld over fracties 1/2 verdeeld over zetels
Velsen	€ 13.500	9	33	€ 1500		Vergoeding per zetel afgeschaft. Daarnaast nog faciliteiten die opgenomen zijn in algemene kosten, w.o. fractiekamers
Zaanstad	€ 53.400	10	39	€ 3.000	€ 600	
Zandvoort	€ 10.000	7	17	€ 500	€ 380	2007
Amsterdam Bos en Lommer	€ 15.000	4	17	€ 3.750	-	
Amsterdam Centrum	€ 281.000	7	29	€ 18.000	€ 4.500	Hiermee dienen ook betaald te worden: huisvestingskosten, personeel/fractie-assistenten, duo-raadsleden

Amsterdam Oost/ Watergraafs-meer	€ 28.500	7	25	€ 3.000	€ 300	
Amsterdam Osdorp	€ 15.500	7	25	€ 1.500	€ 200	
Amsterdam Oud-West	€ 7.120	5	17	€ 681	€ 310	Plus € 1.200 vaste vergoeding per duo-raadslid
Amsterdam Slotervaart	€ 7.900	6	21	€ 728	€ 164	
Amsterdam Zeeburg	€ 6.900	5	21	€ 750	€ 150	
Amsterdam Zuid-Oost	€ 114.000	7	29	€ 5.429	€ 2.621	1/3 verdeeld over fracties 2/3 verdeeld over zetels

De bedragen gelden voor zo ver bekend voor 2006 of 2007 en zijn soms afgerond.

Hoogte bijdragen

De bijdragen verschillen nog al: Van het totaal van € 1,5 miljoen voor de fracties van de Amsterdamse raad aflopend tot niets (althans niet iets wat apart is geregeld in een verordening fractieondersteuning) in Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Heemstede.

De grootte van de gemeente/het stadsdeel is lang niet altijd een verklaring voor de verschillen in de bedragen. Binnen de Amsterdamse stadsdelen zijn er uitschieters naar boven van die stadsdelen die min of meer de regeling van de gemeente Amsterdam volgen (zie verder hieronder).

In onderstaand schema van al wat oudere datum (met dank aan de griffier van Ouder-Amstel) nog een aantal aanvullende cijfers:

€ per jaar	per fractie	per raadslid	totaal
Diemen	1.071	357	9.643
Aalsmeer	1.721	344	12.044
Uithoorn	1.250	333	10.000
Amstelveen	1.229	171	7.486
Haarlemmermeer	10.702	2.854	85.615
Abcoude	0	0	0
voorstel Ouder-Amstel	1.912	255	11.471

De bedragen staan vaak in de verordening genoemd (met een jaarlijks index). Het komt ook voor dat de verordening ze niet vermeldt, zodat de bedragen elk jaar opnieuw bij de begrotingsbehandeling worden vastgesteld.

Wijze van berekening

De wijze van berekening van de bijdrage die een fractie in totaal ontvangt is in bijna alle gevallen een combinatie van een deel per fractie plus een deel per lid. Echter ook de variant 'alleen per fractie' (ongeacht grootte) komt voor. De formule staat meestal in de verordening.

Regeling

Voor zo ver na is gegaan is de fractieondersteuning meestal geregeld overeenkomstig of naar de modelverordening van de VNG, waarin soms ook de ambtelijke bijstand is ondergebracht.

Uitkering en verantwoording

De wijze waarop de uitkering en verantwoording geschiedt kent ook variatie. Uitbetalingen geschieden over het algemeen bij voorschot, per (half) jaar of kwartaal. Een variant waarbij de griffier de gelden beheert voor de fracties en de uitgaven in de jaarrekening laat opnemen komt voor naast zware verantwoordingsstructuren, inclusief bepalingen over stichtingen, reserves, spaarrekeningen, modelverklaringen etc.

Niet toegestane uitgaven

Waaraan de fractieondersteuning *niet* mag worden uitgegeven is vrij standaard en komt over het algemeen uit de voorbeeldverordening van de VNG, soms ingeperkt en soms met aanvullingen. Zoals bijvoorbeeld dit:

“De bijdrage mag niet gebruikt worden ter bekostiging van

- uitgaven die in strijd zijn met wettelijke bepalingen en overige regelingen;
- betalingen aan politieke partijen, met politieke partijen verbonden instellingen of natuurlijke personen anders dan ter vergoeding van prestaties (diensten of goederen) geleverd ten behoeve van de fractie op basis van een gespecificeerde, reële declaratie;
- giften, leningen, voorschotten;
- uitgaven welke dienen bestreden te worden uit vergoedingen die de leden ingevolge het rechtspositiebesluit raads- en commissieleden toekomen;
- opleidingen voor raads- en commissieleden;
- uitgaven ten behoeve van raadsleden of bedrijven waarover raadsleden middellijk of onmiddellijk zeggenschap hebben;
- uitgaven ten behoeve van (her)verkiezing van raadsleden;
- kosten voor kantoorruimte voor de fractie buiten het stadhuis”.
(*ingeval die al kosteloos wordt aangeboden*)

Toegestane en verplichte uitgaven

Wat is toegestaan laat zich kort samenvatten en lang uitleggen.

De meest gebruikelijke tekst is:

“Fracties besteden de bijdrage om hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol te versterken”.

Daarnaast komt voor:

“Fracties besteden de bijdrage in het bestrijden van de onkosten die door de fractie en raadsleden in verband met het raadslidmaatschap worden gemaakt en ter bevordering van het functioneren van hun fractie alsmede om hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol te versterken.”

of:

“Fracties besteden de bijdrage om hun functioneren te versterken, waarbij als voorwaarde geldt dat de bijdrage besteed wordt aan raadswerkzaamheden gerelateerde zaken.”

Bij sommige gemeenten en stadsdelen staat aangegeven wat men *moet* bekostigen uit de toegekende bedragen; daar zijn delen van de bijdragen expliciet voor bestemd. Om Amsterdam als voorbeeld te nemen: de kosten die de fracties maken voor hun duo-raadsleden, fractiemedewerkers en aanverwante bureaunkosten en faciliteiten, worden verondersteld uit een vastgesteld deel van het fractiebudget te worden betaald. In Haarlem en sommige Amsterdamse stadsdelen zijn er afgeleide varianten. Ook elders zijn er elementen die uit de fractiegelden moeten worden bekostigd, zoals huisvesting en presentiegelden van fractieassistenten. Er kan dus niet geconcludeerd worden dat de grootste bijdragen per definitie ook de meeste bestedingsruimte geven.

“Verborgene” budget

Een beschouwing als deze leidt tot de constatering dat in veel gemeenten en deelraden faciliteiten voor de (leden van de) fracties beschikbaar worden gesteld zonder dat ze expliciet onder de vlag ‘fractieondersteuning’ staan vermeld. Faciliteiten als het gebruiken van (fractie)kamers, het gebruik van kopieermachines, catering, bodediensten, parkeerkaarten, printpapier etc., zullen ondergebracht zijn bij algemene posten. Mogelijk zitten die kosten, zo ze al zijn begroot, in het product raad of in het product griffie, mogelijk worden de kosten niet verder omgeslagen. Ook kunnen er nog verschillen zijn in wat er per gemeente of stadsdeel geregeld is in de Verordening Rechtspositie/voorzieningen Raads- en commissieleden.

Een vergelijking van wat door de fracties van een gemeente of stadsdeel werkelijk wordt genoten is zonder verdere verdieping niet te maken en in bedragen uit te drukken.

Bijlage 3:

Op 14 augustus jl. heb ik kamervragen beantwoord inzake het achterwege laten van fractieondersteuning door gemeenten; deze antwoorden zijn bijgevoegd. Uw gemeente werd daarbij als voorbeeld genoemd van een gemeente waar dit niet goed zou zijn geregeld. Hierover heeft op ambtelijk niveau contact plaatsgevonden met uw gemeente.

De Gemeentewet (artikel 33) schrijft voor dat de raad bij verordening regels stelt inzake de ambtelijke bijstand en de ondersteuning van de in de raad vertegenwoordigde groeperingen. Het recht op fractieondersteuning moet reële betekenis hebben. De raad kan dus niet via verordening of anderszins dit recht feitelijk tot nul reduceren, zo blijkt ook uit de parlementaire geschiedenis.

Bij raadsbesluit van 30 maart 2006 hebt u een nieuwe verordening op de ambtelijke bijstand en de fractieondersteuning vastgesteld, waarbij is afgezien van het opnemen van regels inzake de fractieondersteuning. Wel is er via de griffier budget beschikbaar voor de raad als geheel, doch dit valt niet aan te merken als fractieondersteuning. Ik acht de gekozen constructie in strijd met artikel 33 van de Gemeentewet. Voornoemd raadsbesluit komt daarmee naar mijn mening in aanmerking voor vernietiging door de Kroon.

In de eerste plaats dient uw raad, evenals in andere gemeenten, de verordeningen vast te stellen die de wet voorschrijft. Waar het voorts de concrete materie betreft, merk ik op dat juist over de regeling van fractieondersteuning door gemeenten de afgelopen jaren een publieke discussie heeft plaatsgevonden naar aanleiding van eerdere incidenten. Het is van belang dat de besteding en de verantwoording op deugdelijke wijze is geregeld. Het betreft hier immers publieke middelen. Twijfel over de besteding van publieke middelen of de verantwoording daarover is schadelijk voor het aanzien van het openbaar bestuur. Het is ook om die reden dat thans in de Eerste Kamer een wetsvoorstel ligt dat de regels op dit punt aanscherpt (wetsvoorstel 30 902).

Daarnaast kan fractieondersteuning een positieve bijdrage leveren aan het functioneren van de afzonderlijke fracties en de raad als geheel. Fractieondersteuning is één van de factoren die heeft bijgedragen aan het met de dualisering toegenomen zelfbewustzijn van gemeenteraden. De ondersteuning is ten slotte ook van betekenis voor de door raadsleden ervaren werkdruk. Het is ook om deze beide redenen dat ik zeer hecht aan een goede invulling van het recht op fractieondersteuning.

Zoals gezegd acht ik de situatie in uw gemeente in strijd met de wet. Eerder is hier ook op ambtelijk niveau al op gewezen. Ik verzoek u dan ook alsnog in de desbetreffende verordening te voorzien. De VNG heeft een model-verordening inzake ambtelijke bijstand en fractieondersteuning, waarin de besteding en de verantwoording op goede wijze zijn geregeld. Wellicht dat dit model u behulpzaam kan zijn. In ieder geval moet bij de uitwerking een redelijk gebruik van het recht op fractieondersteuning voldoende gegarandeerd zijn.

Zoals gesteld ben ik van mening dat het raadsbesluit van 30 maart 2006 in aanmerking komt voor vernietiging door de Kroon. Graag nodig ik u hierbij tot 1 februari 2009 uit tot het voeren van bestuurlijk overleg over mijn voornemen het besluit voor vernietiging voor te dragen. Dit alles is echter niet noodzakelijk.

Ik spreek namelijk de hoop uit dat uw raad in het licht van het vorenstaande zelf besluit tot wijziging van de verordening. Graag ontvang ik dan ook binnen twee weken na dagtekening van deze brief bericht hoe en op welke termijn u in de zaak denkt te voorzien. Tevens ontvang ik graag te zijner tijd een afschrift van het desbetreffende raadsbesluit waarbij de verordening weer in overeenstemming met de wet wordt gebracht. Het spreekt voor zich dat ik mijn voornemen tot vernietiging in dat geval intrek.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKSRELATIES,

drs. A.Th.B. Bijleveld-Schouten

Mei 2010

Druk: Drukkerij Koenen B.V. - Vlodrop-Echterbosch

(binnenzijde kaft blanco)

(achterzijde kaft blanco)